

El pintor Ramon Martí Alsina (1826-1894):

*Contrastos de la seva vida a partir d'una
documentació inèdita, i proposta d'un primer catàleg*

Tom 2:

*Proposta d'un primer catàleg de l'obra pictòrica de
Ramon Martí Alsina*

Tesi doctoral

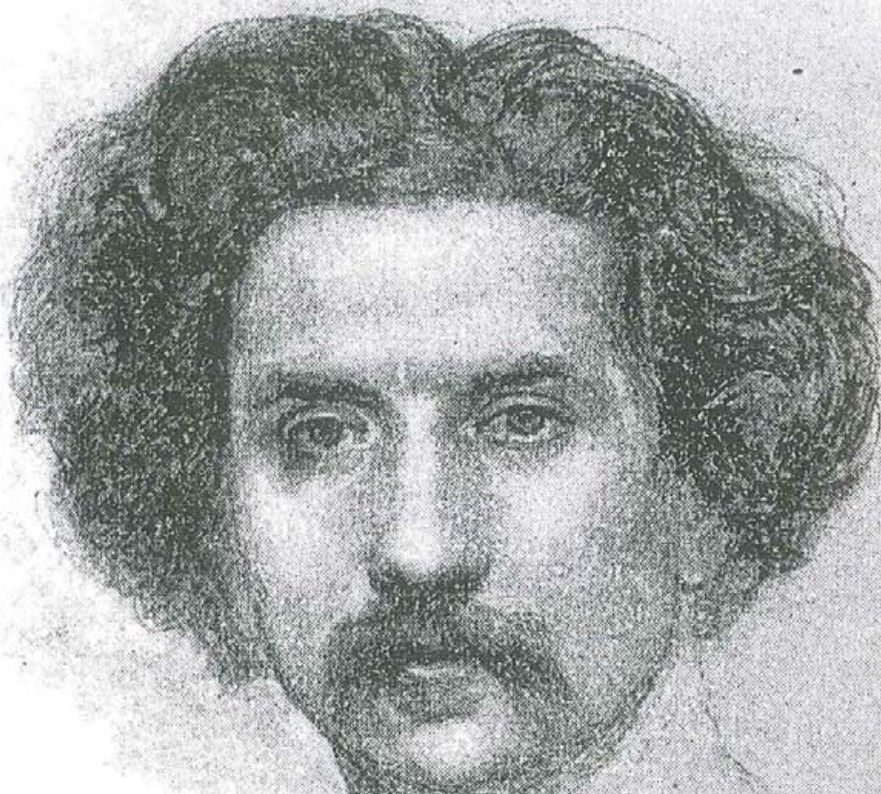
Autora: Mª Concepción Chillón Domínguez

Director: Dr. Bonaventura Bassegoda i Hugas

Departament d'Història de l'Art

Universitat Autònoma de Barcelona

Barcelona, abril 2010.

Volum 2

*Proposta d'un primer catàleg de l'obra
pictòrica de Ramon Martí Alsina*

"(...) Cambiarán mis circunstancias? Tendré la fortuna de aguantar por un tiempo algo largo mi vida de salud para combatir los efectos de mis desórdenes, de los latrocinios materiales y de la honra de mi persona? Seré otra vez artista considerado?"

Ramon Martí Alsina

Consideracions prèvies

Encara que a la presentació hem fet cinc cèntims de com vam preparar el catàleg volíem concretar una mica més la manera com s'ha organitzat la presentació de les peces i el criteri que s'ha seguit per escollir les obres que al final han quedat seleccionades per aparèixer en el catàleg. Vam iniciar la recerca per allò que vam considerar més fàcil, és a dir, pels catàlegs de les obres que ja s'havien publicat i que, més o menys ja havien estat estudiades i d'aquesta manera tirar dels fils que ens permetés la bibliografia proposada. A partir de llavors vam anar directament als arxius fotogràfics, l'Arxiu Mas i l'Arxiu Serra, i d'aquí a l'amabilitat de senyor Barrachina, que ens va proporcionar buidar el seu arxiu Barrachina-Ramoneda, tot un luxe per a qualsevol investigador. Per altra banda, la meua experiència professional durant gairebé vuit anys a la Galeria Art Petritxol em va permetre estar al dia del mercat de l'art amb els catàlegs de subhastes, a més de fer un buidatge exhaustiu de catàlegs des dels anys vuitanta. La presència a la galeria també em va posar en contacte amb col·leccionistes particulars i col·legues del gremi que em facilitaren l'accés a algun dels seus clients, així com amics que vaig conèixer i que ja he citat en la presentació i agraïments que ens han ajudat a conformar un catàleg de prop de noucents olis en total. D'entre totes aquestes peces hi ha de tot, de molt bones, de bones, de petita col·laboració del taller, de gran percentatge de col·laboració del taller, de taller de totes totes, i fins i tot còpies dolentes de pintors dolents... Volíem que el diapasó per escollir fos el més ampli possible per tal

que les diferències fossin més evidents a l'hora de fer el cribatge. Al final hem anat escollint les obres que ens semblava que havien de conformar una trajectòria lògica i coherent en la vida de Ramon Martí Alsina i demostrar la seva vàlua com a pintor en tots els gèneres que va conrear, encara que en algunes poguessin col·laborar alguna part del taller, perquè és evident que aquest taller tant polèmic en la vida del nostre Martí Alsina és intrínsec a la seva vida i, per tant, no es pot desvincular del tot de la seva persona com els científics voldríem.

Però estem parlant de gairebé mil obres! Com es podia treballar amb un nombre tan gran de peces i fotografies? I aquí entra la tecnologia i la meva salvadora: l'enginyera Lucía Rodríguez Esclapés. Sense ella aquesta feina no s'hagués pogut realitzar, o almenys s'hagués realitzat d'una manera realment rupestre. Amb ella vam perdre moltes hores dissenyant una base de dades on poder anar introduint les peces, les dades que teníem de cadascuna i la foto, fos la que fos, bona o dolenta (segons la sort de la doctoranda, i aquí és on ens hem de disculpar per la qualitat d'algunes de les fotografies que no hem aconseguit que fossin de millor qualitat). Un cop introduïdes les que nosaltres vam decidir que eren les apropiades per fer una aproximació estimada a la seva obra, va arribar el moment de fer la programació d'un informe amb el qual es poguessin veure d'una manera clara i amb un número d'identificació correlatiu diferent al de la base de dades. L'únic problema que vam tenir va ser decidir que la datació prioritzés les obres datades sobre les obres "circa", de tal forma que, automàticament, les posava darrera. Per això l'obra "*El Gran Dia de Girona*" (1859-1890) apareix al final de tot del catàleg. És a dir, que si una obra està datada l'any 1860, i una altra entre 1850 i 1860, aquesta última data anirà darrera.

En relació a la informació de les peces que ja havien estat estudiades en altres ocasions hem optat per seguir els passos dels nostres predecessors, sobretot de la Sra.

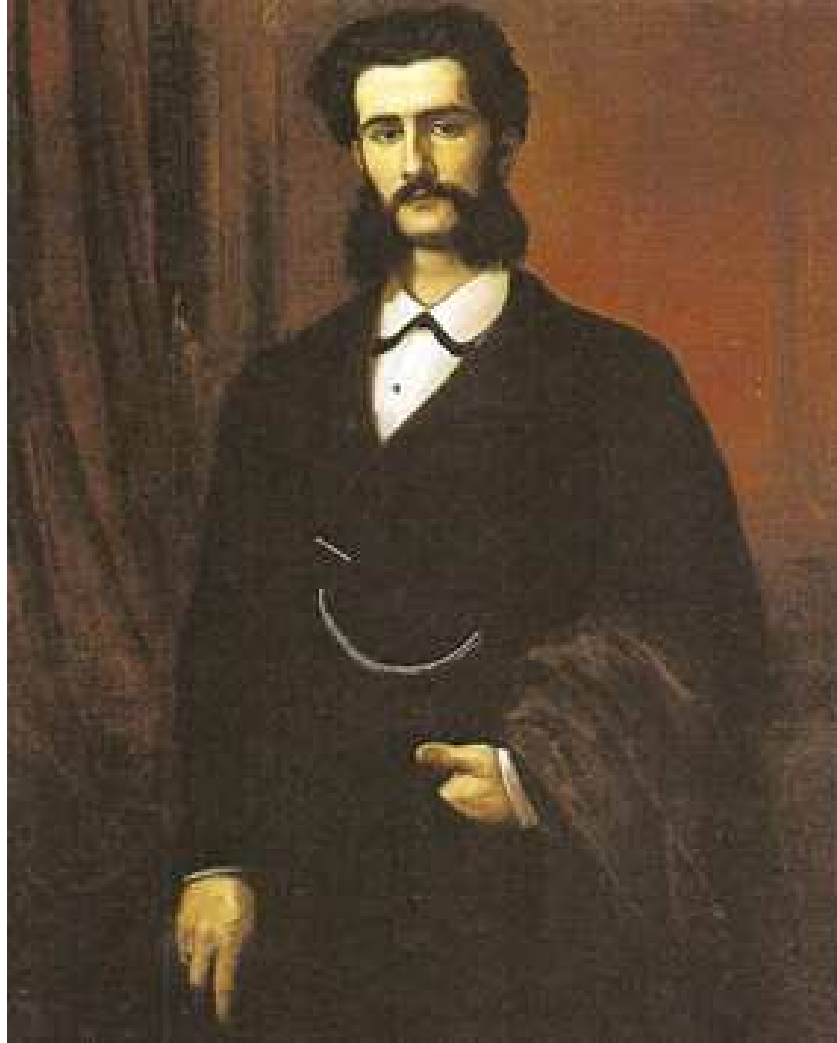
Teresa Guasch des del catàleg de “*Cent Anys de Paisatgisme Català*”, afegint en algun cas algun article, alguna exposició o alguna observació, doncs ja que era la primera vegada que es presentaven tantes obres del pintor amb l’objectiu de fer un catàleg valia la pena repetir tota la informació que s’havia dit fins el moment.

Per acabar aquesta petita introducció voldríem demanar disculpes per les dades que manquen en algunes obres. Les fitxes de l’Arxiu Mas no donen pas tota la informació, a part d’altres publicacions de les peces, i d’altres que, ara sí dispo d’elles, en el moment de tancar el catàleg, encara no m’havia posat d’acord amb els conservadors corresponents. Espero que en pròxims estudis totes aquestes mancances es vagin resolent mica en mica, així com ampliant el catàleg amb noves peces que estem segurs que encara s’amaguen en col·leccions particulars, petites joies que encara han de veure la llum per reivindicar el nom del geni Ramon Martí Alsina.

1

- Títol:** Serapi Miró i Salvat
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 60 x 50 cm.
- Signat:** No disponible.
- Datació:** c. 1849
- Ubicació actual:** MNAC/MAM 11302
- Procedència:** Donatiu de Serapi Salvat, lliurat pel seu testamentari l'any 1929.
- Bibliografia:** -Catàleg de pintura. Segles XIX i XX. Fons del Museu d'Art Modern (M-Z). Ajuntament de Barcelona. Barcelona, 1987. cat. n° 1426.
- Observacions:** Fotografia de l'Arxiu Mas. Segons el catàleg del fons del MNAC existeix un document firmat pel donant on es diu que aquest retrat fou pintat abans que Ramon Martí i Alsina es casés amb Carlota Aguiló, que era neboda del retratat, l'any 1849.

- Títol:** Narcís Monturiol
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 158 x 118 cm.
- Signat:** No disponible.
- Datació:** 1850
- Ubicació actual:** Museu de Mataró n° 5859
- Exposicions:** -"Senyors i senyores. Mirades contra el temps. El retrat a les col·leccions del Museu de Mataró". Ca l'Arenas Centre d'Art. Museu de Mataró. Mataró, 2006, p. 69.
 -"Narcís Monturiol. Una veu entre utopia i realitat". Ministerio de Cultura, Sociedad Estatal de Conmemoraciones Culturales i Consorci del Museu de l'Empordà. Museu de l'Empordà, Figueres, 2010, reproduït, p. 74, Vol. 1.
- Bibliografia:** -V.V.A.A. "La ciutat industrial (1833-1897)", a Història de Barcelona. Dirigida per Jaume Sobrequés i Callicó. Vol. VI. Ajuntament de Barcelona i Enciclopèdia Catalana, S.A. Barcelona, 1995, reproduït p. 280.

- Títol:** Paisatge amb llac
- Tècnica:** Oli sobre cartró
- Mides:** 25 x 44 cm.
- Signat:** Sí, R. Martí y Alsina. Angle inferior dret.
- Datació:** 1851

- Títol:** Ruïnes del Palau
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 71 x 124 cm.
- Signat:** Sí, R. Martí y Alsina. Angle inferior dret.
- Datació:** c. 1852
- Ubicació actual:** MNAC/MAM 10540
- Procedència:** Adquisició de 1910. Procedent de la Col·lecció del general Manuel Figuerola i Agustí, comte de Figuerola (Bcn, 1806-1891)
- Exposicions:** -"Ramon Martí Alsina". Catálogo de la exposició organitzada por los Amigos de los Museos en el Palacio de la Virreina. Ed. Selectas. Barcelona, 1941. cat. nº 15, p. 89 ("Ruinas del "Palau", colección del Museo de Bellas Artes de Barcelona. Palacio Nacional. Montjuich).
 -"La Ciudad de Barcelona por R. Martí Alsina". Sala Parés. Exposición inaugural de la temporada 1951-1952. Barcelona (del 13 al 31 d'octubre). Barcelona, 1951, cat. nº 17 ("Derribo del Palau, 1852").
 -"Cent anys de paisatgisme català". Museu d'Art Modern de Barcelona. Ed. AUSA. Barcelona, 1994. cat. nº 44, reproduït pp. 124-125.

Bibliografia:

- F. Guasch. "Catálogo del Museo de Arte Contemporáneo". Junta de Museos. Barcelona, 1926, cat. n° 7, p. 80.
- "Guía del Museo de Arte Moderno". Barcelona, 1945, p. 16; 1953, p. 11.
- "L'Art Català". Ed. Aymà. Barcelona, 1958, p. 373.
- F. Fontbona. "El paisatgisme català". Ed. Destino. Barcelona, 1979, p. 47.
- J. Lipton. "Aspects of catalan realism". Vol. II. Universitat de Nova York, 1986, p. 50, lám. (tesi inèdita).
- M. Lladó. "Movimiento naturalista durante la Renaixença: Expresiones pictóricas", en Actas del Congreso Internacional: "Realismo y Naturalismo en España en la segunda mitad del siglo XIX". Universidad de Toulouse-Le Mirail, 3-5 de noviembre de 1987. Yvan Lissoyes, Anthropos. Ed. Barcelona, 1988, p. 293.
- M. Vidal i Solé. "El paisatgisme i la figura de Ramon Martí Alsina". Universitat Tarraconenses, IV. Tarragona, 1987, p. 155.
- "Catàleg de pintura, segles XIX i XX. Fons del Museu d'Art Modern". Ajuntament de Barcelona. Barcelona, 1987, cat. n° 1428, p. 589, fig. p. 589.
- Mª T. Guasch. "Ramon Martí Alsina. Born Vell", a Prefiguració del Museu Nacional de Catalunya. Catàleg de l'exposició. Barcelona, 1992, p. 411.
- V.V.A.A. "Història de Barcelona". Dirigida per Jaume Sobrequés i Callicó. Vol. VI. La Ciutat Industrial (1833-1897). Ajuntament de Barcelona i Enciclopèdia Catalana, S. A. Barcelona, 1995, pp. 224-225.

5

- Títol:** Maternitat
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 95 x 60 cm.
- Signat:** Sí, R. Martí y Alsina. Angle inferior dret.
- Datació:** c. 1851 - 1853
- Observacions:** Fotografia de l'Arxiu Barrachina-Ramoneda

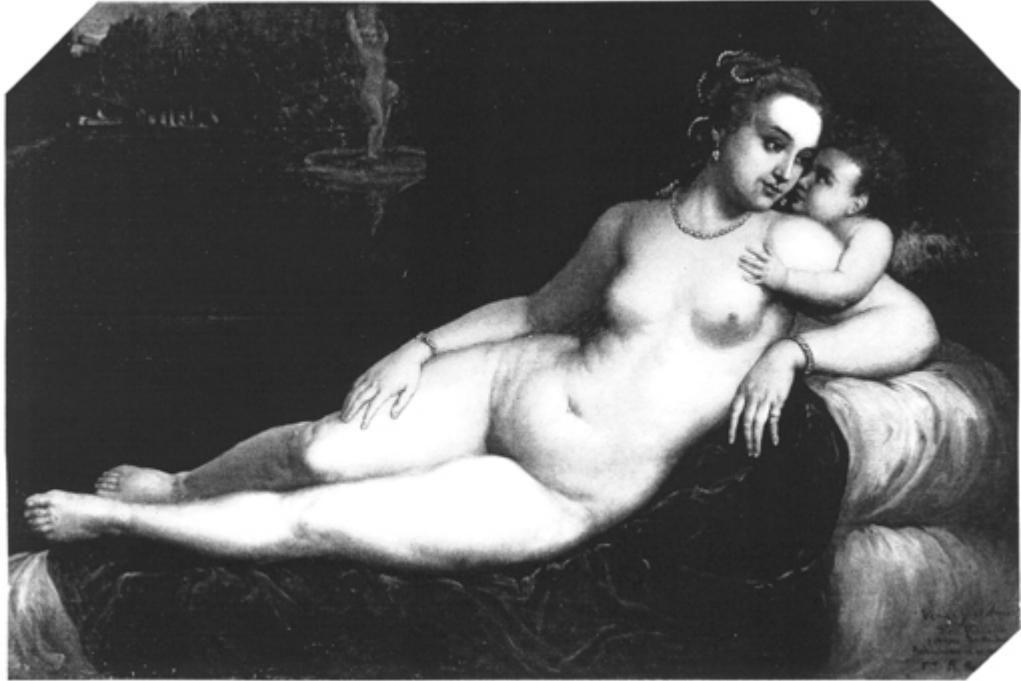
6

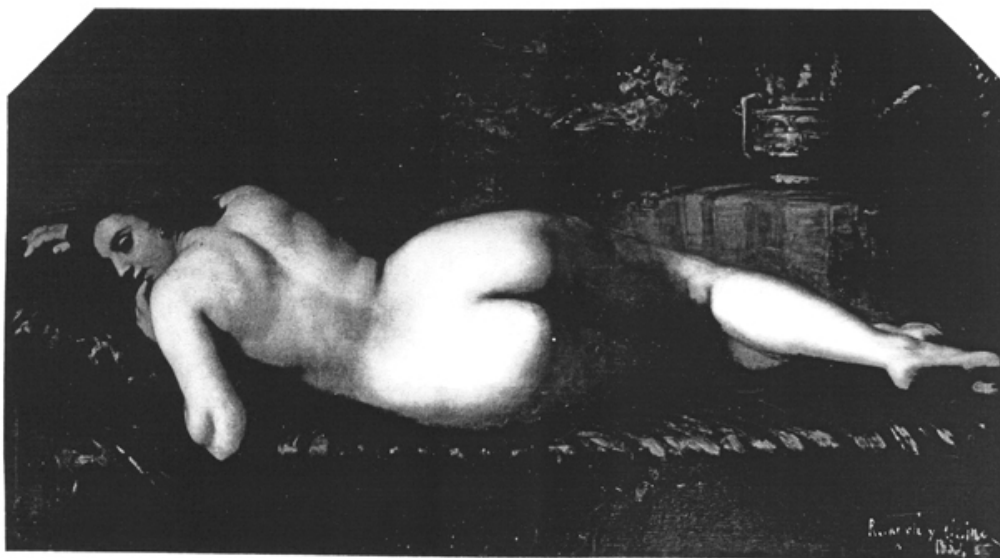
Títol: Nocturn al mar
Tècnica: Oli sobre tela
Mides: 61 x 87 cm.
Signat: Sí, R. Martí y Alsina. Angle inferior dret.
Datació: 1853

- Títol:** Pescant al capvespre
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 51 x 97 cm.
- Signat:** Sí, R. Martí y Alsina. Angle inferior dret.
- Datació:** 1853
- Bibliografia:** -Finarte (novembre, 2002), cat. n° 70, p. 57, reproduït.

- Títol:** Venus y Cupido (Còpia de Tiziano)
- Tècnica:** No disponible
- Mides:**
- Signat:** Sí, R. Martí y Alsina. Angle inferior dret.
- Datació:** 1854
- Altres inscripcions:** "Venus y el Amor de Tiziano. Museo del Prado..."
- Exposicions:** -"Exposición de pinturas. R. Martí Alsina". Sala Parés (3-20 de juliol).
Barcelona, 1941, cat. n° 21, reproduït. Inclou nota sobre l'obra.
- Observacions:** Fotografia de l'Arxiu Mas, n° 10.081. Aquesta peça pertanyia a la Col·lecció Andreu, de Barcelona.

- Títol:** Nu
- Tècnica:** No disponible
- Mides:**
- Signat:** Sí, R. Martí y Alsina. Angle inferior dret.
- Datació:** 1854
- Bibliografia:** -Carlos Reyero. "Desvestidas: el cuerpo y la forma real". Alianza Editorial. Madrid, 2009, reproduït.
- Observacions:** Fotografia de l'Arxiu Mas, nº 10.079. A la fitxa consta que aquesta peça pertanyia a la col·lecció del Dr. Cabot.

- Títol:** El avaro
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 66 x 54 cm.
- Signat:** Sí, R. Martí. Angle inferior esquerre.
- Datació:** 1855
- Observacions:** Fotografia de l'Arxiu Barrachina-Ramoneda

- Títol:** Emilia Mata, esposa de Narcís Monturiol
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 53,5 x 43 cm.
- Signat:** No disponible.
- Datació:** 1855
- Ubicació actual:** Museu de l'Empordà (Figueres)
- Procedència:** Col·lecció F. Marés
- Exposicions:** -"Exposició del Centenari de la mort de Narcís Monturiol". Ajuntament de Figueres. Figueres, 1985, cat. nº 12.
-"Narcís Monturiol. Una veu entre utopia i realitat". Ministerio de Cultura, Sociedad Estatal de Conmemoraciones Culturales i Consorci del Museu de l'Empordà. Museu de l'Empordà, Figueres, 2010, reproduït, p. 61, Vol. 1.
- Bibliografia:** -Matthew Stewart. "Monturiol's dream". Profile Books. Londres, 2003, reproduït, p. 45.
- Observacions:** Servei Fotogràfic del Museu de l'Empordà, Figueres (Xavier Torner)

- Títol:** Narcís Monturiol
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 53 x 43 cm.
- Signat:** Sí, R. Martí. Lateral esquerre.
- Datació:** 1855
- Altres inscripcions:** "julio de 1855"
- Ubicació actual:** Museu de l'Empordà (Figueres)
- Procedència:** Col·lecció F. Marés.
- Exposicions:** -"Exposició del centenari de la mort de Narcís Monturiol". Ajuntament de Figueres. Figueres, 1985, cat. nº 11.
-"Narcís Monturiol. Una veu entre utopia i realitat". Ministerio de Cultura, Sociedad Estatal de Conmemoraciones Culturales i Consorci del Museu de l'Empordà. Museu de l'Empordà, Figueres, 2010, reproduït p, 78, Vol. 1.

Bibliografia:

- "Atles literari de les comarques gironines". Diputació de Girona. Girona, 2003, reproduït p. 115.

- Matthew Stewart. "Monturiol's dream". Profile Books. Londres, 2003, reproduït, p. 15.

- "Diccionari biogràfic de l'Alt Empordà". Diputació de Girona. Girona, 2009, reproduït, p. 535.

Observacions:

Servei fotogràfic del Museu de l'Empordà, Figueres (Xavier Torner)

Títol: Paisatge amb figures

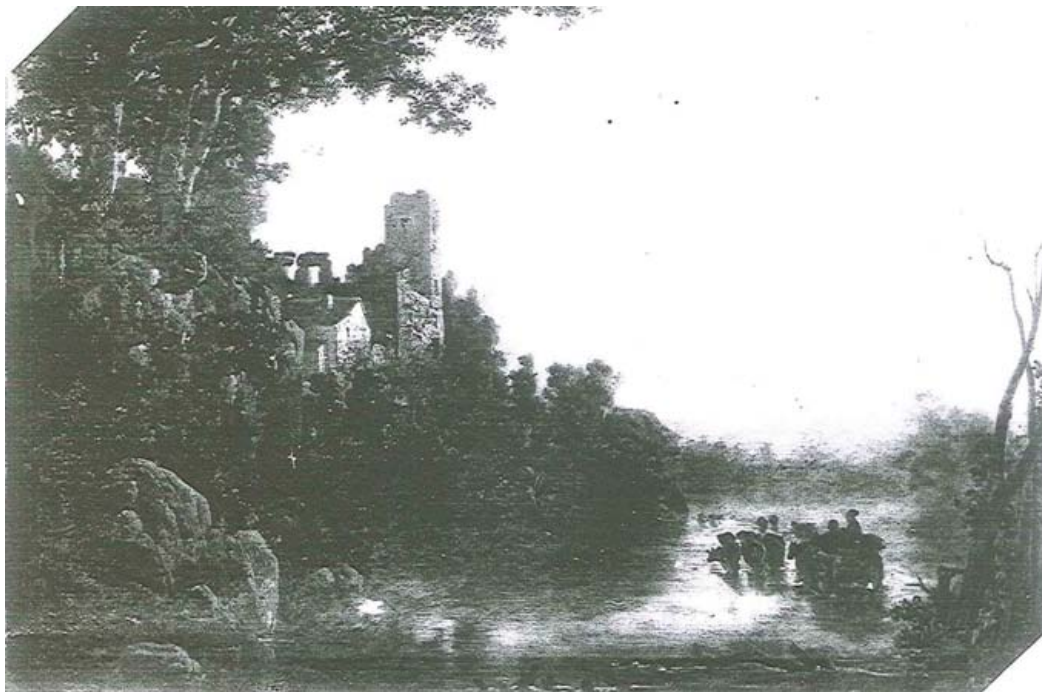
Tècnica: Oli sobre tela

Mides: 105 x 85 cm.

Signat: No disponible.

Datació: 1855

Bibliografia: -Fontbona, Francesc. "Del Neoclassicisme a la Restauració", a Història de l'Art Català. Vol. VI. Ed. 62. Barcelona, reproduït p. 132.

- Títol:** Travessant el riu al capvespre
Tècnica: Oli sobre tela
Mides: 66 x 93 cm.
Signat: Sí, R. Martí. Angle inferior dret.
Datació: 1856
Ubicació actual: MNAC/MAM 10550
Observacions: Fotografia de l'Arxiu Mas.

- Títol:** Consells a la infància
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 78 x 57 cm.
- Signat:** Sí, R. Martí. Angle inferior dret.
- Datació:** 1856
- Exposicions:** -Catálogo de la exposición de la Asociación de Amigos de las Bellas Artes. Barcelona, 1856. cat. nº 51.
- Observacions:** Fotografia de l'Arxiu Barrachina-Ramoneda.

- Títol:** Ruïnes del Castell de la Roca
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 62 x 89 cm.
- Signat:** Sí, R. Martí. Angle inferior dret.
- Datació:** 1856
- Exposicions:** -Catálogo de la exposición de la Asociación de Amigos de las Bellas Artes. Barcelona, 1856, cat. n° 48.
- Bibliografía:** -Duran Subastas de Arte (octubre de 2000), n° cat. 171, reproduït.
- Observacions:** L'obra pertanyia a un tal Mr. Wite i no estava a la venda.

- Títol:** Frare
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 80 x 60 cm.
- Signat:** Sí, R. Martí. Angle inferior dret.
- Datació:** 1856
- Ubicació actual:** Museu Diocesà de Barcelona
- Procedència:** Adquisició de l'any 1840
- Exposicions:** -"Pintura catalana. Col·lecció inèdita del segle XIX, principis del XX". Selecta V. Museu Diocesà de Barcelona. Barcelona, 1994, cat. n° 3, s/p.
 -"Del Romanticisme al Modernisme. Cole·lecció de pintura del Museu Diocesà de Barcelona". Caja de Ahorros del Mediterráneo i Museu Diocesà de Barcelona. Barcelona, (6 d'octubre - 5 de novembre), 2006, cat.° 10, pp. 42-43

- Títol:** Nena dormint
- Tècnica:** No disponible
- Mides:** 26 x 26 cm.
- Signat:** Sí, R. Martí. Angle inferior dret.
- Datació:** 1856
- Exposicions:** -"Ramon Martí Alsina". Catálogo de la exposición organizada por los Amigos de los Museos en el Palacio de la Virreina. Ediciones Selectas. Barcelona, 1941, cat. nº 64, lám XIII ("Niña dormida", colección F. J. Martí Codolar, Barcelona).
- Observacions:** Fotografia de l'Arxiu Mas, nº 14-417. A la fitxa consta que l'obra formava part de la Col·lecció Martí Codolar (Barcelona). Podria ser la seva filla Anita, que l'any 1856 tenia tres anys.

- Títol:** Ruïnes
- Tècnica:** Oli sobre cartró
- Mides:** 28 x 38 cm.
- Signat:** Sí, R. Martí. Angle inferior dret.
- Datació:** 1857
- Procedència:** Antiga Col·lecció D. Sebastià Antón Pascual Inglada
- Exposicions:** -Sala Parés. Barcelona (gener de 2006), reproduït.
- Bibliografia:** -Balcli's Sala de Subastes (desembre, 2007), p. 70, lot nº 791, reproduït.

- Títol:** Pobres
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 200 x 125 cm.
- Signat:** Sí, R. Martí y Alsina. Angle inferior dret.
- Datació:** 1858
- Ubicació actual:** Museu de Montserrat (Barcelona)
- Exposicions:** -"Ramon Martí Alsina". Catálogo de la exposición organizada por los Amigos de los Museos en el Palacio de la Virreina. Ed. Selectas. Barcelona, 1941, cat. nº 2, lám. XVIII. ("La abuelita", colección José Sala, Barcelona).

- Títol:** Paisatge amb ruïnes
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 97 x 157 cm.
- Signat:** Sí, R. Martí y Alsina. Angle inferior dret.
- Datació:** 1858
- Ubicació actual:** Col·lecció privadal del Círculo Equestre (Bcn)
- Exposicions:** -Exposición Nacional, Madrid, 1858.
 -"Un siglo de arte español, 1859-1956. Primer centenario de las Exposiciones Nacionales de Bellas Artes". Ministerio de Educación Nacional. Dirección de Bellas Artes. Madrid, 1955, n° cat. 201, reproduït p. 164.
 -"Cent anys de paisatgisme català". Museu d'Art Modern del Museu Nacional d'Art de Catalunya. Ed. Ausa. Barcelona, 1994. n° cat. 43, reproduït pp. 122-123.

Bibliografia:

-E. Lafuente Ferrari. "Un siglo de paisaje en la pintura española", en Goya, vol. III, nº 17. Madrid, 1917, pp. 276-287, fig. 284.

-F. Fontbona. "El paisatgisme a Catalunya". Ed. Destino. Barcelona, 1979, figs. 54-55.

-R. Garriga Marqués. "Círculo Ecuestre, 1856-1981, CXXV Aniversario". Barcelona, 1982, p. 147, fig. p. 67.

-M. Vidal i Solé. "El paisatgisme i la figura de Ramon Martí Alsina" en Universitas Tarraconenses IV. Tarragona, 1987, p. 157.

Observacions:

Va ser un dels paisatges que va presentar a l'Exp. Nacional de Madrid l'any 1858, on va guanyar la tercera medalla amb "Estudio del natural. Retrato de sacerdote anciano" que pertany al Patrimoni Nacional. Les ruïnes s'han identificat amb el Castell d'Eramprunyà, aprop de Castelldefels.

- Títol:** Esbós per l'últim dia de Numància
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 52 x 69 cm.
- Signat:** No disponible.
- Datació:** c. 1857 - 1858
- Bibliografia:** -"La pintura de historia del siglo XIX en España". Museo del Prado. Madrid, 1992, reproduït p. 186.
-Edmund Peel & Asociados. Pintura Antigua, Impresionista y Moderna. Madrid, (16 de junio de 1992), lot. nº 15, reproduït lám. IV.
- Observacions:** José Domingo Delgado l'havia atribuït a Leonardo Alenza (1807-1845)

- Títol:** Últim dia de Numància
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 367 x 524 cm.
- Signat:** Sí, R.M. Angle inferior dret.
- Datació:** 1858
- Ubicació actual:** Madrid, Museu del Prado 5530
- Procedència:** Adquirit per R.O de 10-febrer-1859 en 12.000 reals, amb destí al M.N.P.E (Inv. N.A.55); Dep. a Madrid, Palau del Senat el 22-novembre-1878; Dep. a Madrid, Univ. Central, R.O. el 15-juny-1883; tornat.
- Exposicions:** -Madrid, 1858, s/n (fora de catàleg)
 -"La pintura de historia del siglo XIX en España". Museo del Prado. Madrid (octubre-deseembre), 1992, cat. nº 13, pp.184-187, reproduït.

Bibliografia:

- "El Museo Universal" (30-11-1858), p.170.
- "El Mundo Pintoresco" (7-11-1858), pp. 242-243.
- V. Carducho. "Diálogos de la pintura", dirigida por Gregorio Cruzada Villaamil. Imprenta de Manuel Galiano. Madrid, 1865, p. XXVIII, nº 55.
- M. Ossorio y Bernard. "Galería biográfica de artistas españoles del siglo XIX". Imprenta de Moreno y Rojas. Madrid, 1883, p.419.
- Diccionario Ràfols de artistas de Cataluña, Baleares y Valencia. Dirigido por J. F. Ràfols. Ed. Catalanes. Barcelona, 1980, t. III, p. 686.
- F. Fontbona. "Del Neoclassicisme a la Restauració (1808-1888)", a Història de l'Art Català. Vol. VI. Ed. 62. Barcelona, 1983, p.129.
- Reyero, 1987, pp. 301 y 392.

- Títol:** Sebastia Antón Pascual Inglada
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 136 x 97 cm.
- Signat:** No disponible.
- Datació:** 1858
- Procedència:** Antiga Col·lecció Sebastia Anton Pascual Inglada.
- Observacions:** Fotografia de l'Arxiu Mas, Amatller nº E 13889 (1995), a la fitxa de la qual consta que aquesta peça estava en una col·lecció privada. Darrerament hem sabut que pertanyia a la mateixa col·lecció del retratat.

- Títol:** La Senyora Bofarull i Plandolit
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 136 x 98 cm.
- Signat:** No disponible.
- Datació:** 1858
- Procedència:** Antiga Col·lecció Sebastià Anton Pascual Inglada.
- Observacions:** Fotografia de l'Arxiu Mas a la fitxa del qual consta que aquesta peça estava en una col·lecció privada. La senyora Bofarull i Plandolit era la dona de Sebastià Antón Pascual Inglada. Darrerament hem sabut que l'obra pertanyia a la col·lecció del mateix Sebastià Anton Pascual.

- Títol:** El seu fill Camil Martí en la seva infantesa
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 29 x 25 cm.
- Signat:** No disponible.
- Datació:** c. 1855 - 1859
- Exposicions:** -"Ramon Martí Alsina a Argenton: l'entorn familiar i el paisatge". Museu del Càntir. Argenton, 2005, cat. n° 14, p. 66.

- Títol:** Paisatge amb ramat
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 98 x 161 cm.
- Signat:** Sí, R. Martí y Alsina. Angle inferior dret.
- Datació:** 1860
- Ubicació actual:** MNAC/MAM 69044
- Procedència:** Llegat Domènech Teixidó, 1961
- Observacions:** Fotografia de l'Arxiu Mas.

- Títol:** Paisatge de costa amb ruïnes
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 61 x 88 cm.
- Signat:** Sí.
- Datació:** c. 1855 - 1860
- Observacions:** Marc de l'època.

- Títol:** Ruïnes de castell
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 85 x 65 cm.
- Signat:** No disponible.
- Datació:** c. 1855 - 1860
- Procedència:** Col·lecció d'Adolf Brugada.
- Bibliografia:** -Lamas Bolaño. Barcelona (desembre, 1999), cat. nº 1.068.

- Títol:** Travessant el riu
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 76 x 117 cm.
- Signat:** Sí, R. Martí. Angle inferior dret.
- Datació:** c. 1860
- Ubicació actual:** Col·lecció Caixa de Catalunya
- Exposicions:** -"Mestres del Realisme català". Col·lecció Caixa de Catalunya. Barcelona, 1993, p. 15, reproduït.
- Observacions:** Fotografia de l'Arxiu Barrachina-Ramoneda.

- Títol:** Paisatge amb ruïnes
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:**
- Signat:** No disponible.
- Datació:** c. 1855 - 1860
- Observacions:** Fotografia de l'Arxiu Mas.

- Títol:** Parets de roques
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 42,5 x 34 cm.
- Signat:** No disponible.
- Datació:** c. 1855 - 1860
- Bibliografia:** -Subastas Brok (juliol, 2000), cat. n° 573.

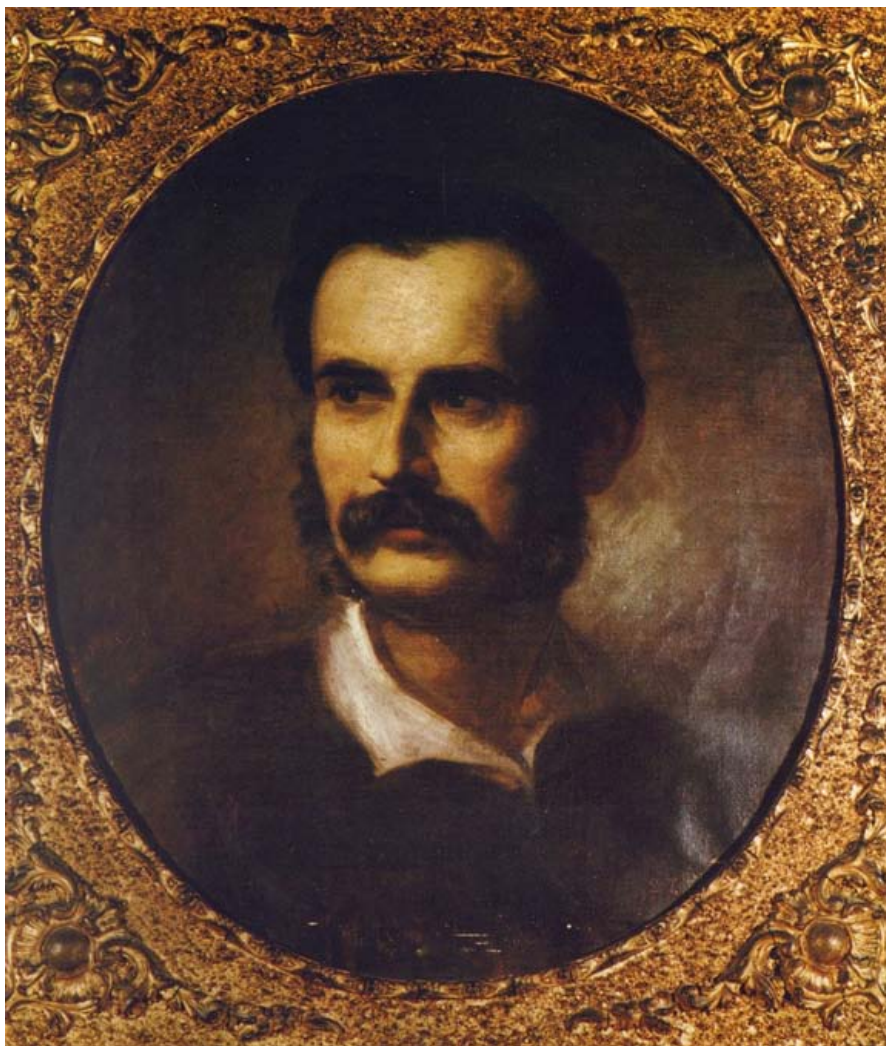
- Títol:** La mort d'Abel
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:**
- Signat:** No disponible.
- Datació:** c. 1860
- Exposicions:** -"Ramon Martí Alsina". Catálogo de la exposición organizada por los Amigos de los Museos en el Palacio de la Virreina. Ed. Selectas. Barcelona, 1941, cat. nº 177, lám. XXVII ("Caín y Abel", colección Pedro Reig, Barcelona).
- Observacions:** Fotografia de l'Arxiu Mas. A la fitxa consta que aquesta peça pertanyia a la Col·lecció Reig (Barcelona)

- Títol:** Esbós pel Gran dia de Girona
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 119 x 264 cm.
- Signat:** No disponible.
- Datació:** c. 1860
- Observacions:** Fotografia de l'Arxiu Barrachina-Ramoneda

- Títol:** El pintor Torrescassana
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 56 x 47 cm.
- Signat:** No disponible.
- Datació:** c. 1860
- Ubicació actual:** Reial Acadèmia de San Fernando (Madrid)
- Exposicions:** -"Ramon Martí Alsina". Catálogo de la Exposición organizada por los Amigos de los Museos en el Palacio de la Virreina. Barcelona, 1941, cat. n° 102 ("Retrato del pintor Torrescassana", colección S. y C. Junyer, Barcelona).
-"Artistas pintados. Retratos de pintores y escultores del siglo XIX en el Museo del Prado". Àmbit Servicios Editorials S. A. Barcelona, 1997, p. 88.
- Bibliografia:** -J. M. Garrut. "Dos siglos de pintura catalana: XIX y XX". Ibérico Europea de Ediciones. Madrid, 1974, reproduïda, p. 107.
- Observacions:** Fotografia de l'Arxiu Mas.

- Títol:** Narcís Monturiol
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 49 x 42 cm.
- Signat:** No disponible.
- Datació:** c. 1860
- Ubicació actual:** Museu Marítim de Barcelona
- Procedència:** Donació particular, 1940
- Exposicions:**
- "Ramon Martí Alsina". Catálogo de la Exposición de la Virreina patrocinada por los Amigos de los Museos. Ed. Selectas. Barcelona, 1941, cat. n° 189 ("Retrato de N. Monturiol", Donativo de "Amigos de los Museos", colección del Museo Marítimo de Barcelona).
  - "Exposició del Centenari de la mort de Narcís Monturiol". Ajuntament de Figueres. Figueres, 1985, cat. n° 19.
  - "Narcís Monturiol. Una veu entre utopia i realitat". Museu de l'Empordà (21 de novembre, 2009 - 21 de febrer, 2010). Figueres, 2009, reproduït.

Bibliografia:

-E. Cubas. "Un retrato y una carta de Monturiol", a Canigó (juny). Any VI, nº 64, s/p. Figueres-Barcelona, 1959, reproduït.

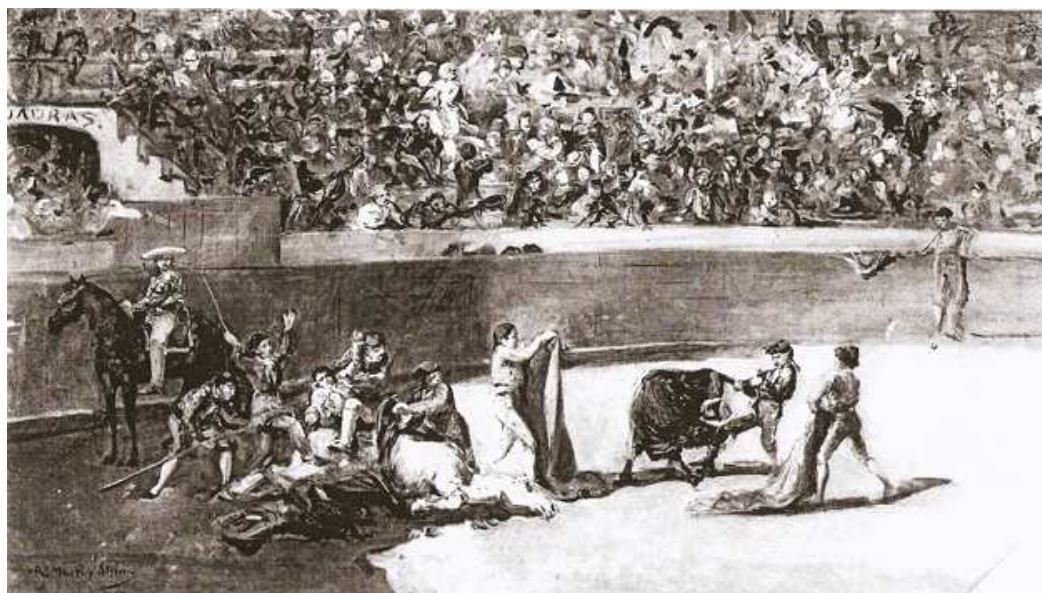
-A. del Castillo i M. Riu. "Narciso Monturiol. Inventor del submarino Ictíneo (1819-1885)". Publicación de la Mutua Metalúrgica de Seguros de Barcelona. Barcelona, 1963, reproduït a la portada.

-E. Molero i Pujos. "Narcís Monturiol: un bon federal", a Canigó (15 d'abril) Any XIX, nº 237, pp. 8-9 i 12. Figueres, 1972, reproduït.

-S. Riera i Tuèbols. "Monturiol". Ed. de Nou Art Thor. Col·lecció Gent Nostra, nº 16. Barcelona, 1983, reproduït a la portada.

Observacions:

Fotografia de l'Arxiu Mas.

- Títol:** Toro manso
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 34 x 80 cm.
- Signat:** Sí, R. Martí y Alsina. Angle inferior esquerre.
- Datació:** 1860
- Exposicions:** -"Ramon Martí Alsina". Galerías Syra (1-13, desembre), cat. n° 19. Barcelona, 1962.
- Bibliografia:** -"Ramon Martí Alsina (1826-1894)", a Destino (1-12-1962), reproduït.
- Observacions:** Fotografia de l'Arxiu Mas, n° 46.497 (1962)

- Títol:** Paisatge de Catalunya
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 101 x 174 cm.
- Signat:** Sí, R. Martí y Alsina. Angle inferior dret.
- Datació:** 1860
- Altres inscripcions:** Al dors: segell amb corona i lletres S. G. (Sebastián Gabriel); a sota, escrit a pinzell: "Premio de segunda clase 1860 / Adquirido por S. A. R. el Srmo. Sr. Infante/D. Sebastián en la Exposición del año 1860"
- Ubicació actual:** Museu del Prado (Madrid)
- Exposicions:** -"Exposición Nacional de Bellas Artes de Madrid". Madrid, 1860, 2ª ed. cat. nº 327, p. 48.
- "Cent anys de paisatgisme català". Museu d'Art Modern de Barcelona. Ed. Ausa. Barcelona, 1994, cat. nº 44, reproduït pp. 124-125.

Bibliografia:

- "Exposición de Bellas Artes. VI". Museo Universal, año IV, nº 48. Madrid (25 de noviembre, 1860), p. 378.
- J. M. Junoy. "Apuntes biográficos", a "Ramon Martí Alsina". Catálogo de la exposición organizada por los Amigos de los Museos en el Palacio de la Virreina. Ed. Selectas. Barcelona, 1941, p. 23.
- B. de Pantorba. "Historia y crítica de las Exposiciones Nacionales de Bellas Artes celebradas en España". Ed. Alcos. Madrid, 1943, p. 79.
- M. Ossorio y Bernard. "Galería biográfica de artistas españoles del siglo XIX". Ediciones Giner. Madrid, 1975, p. 419.
- J. de la Puente. "Catálogo de las pinturas del siglo XIX". Museo del Prado. Casón del Buen Retiro. Madrid, 1985, cat. nº 6973, p. 174, fig. y fig. color p. 298.
- M. Lladó. "Movimiento naturalista durante la Renaixença: Expresiones pictóricas" en Actas del Congreso Internacional: "Realismo y Naturalismo en España en la segunda mitad del siglo XIX". Universidad de Toulouse Le Mirail, 3-5 de noviembre de 1987. Yvan Lissoyes, Anthropos ed. Barcelona, 1988, p. 293.
- Mª Teresa Guasch. "Ramon Martí Alsina", a Artistes Catalans. Pintors. Romanticisme i Realisme en el segle XIX. Nova Catalunya Edicions. Barcelona, 2008, reproduïda, p. 98, lám. 89.

Observacions:

Aquesta obra va guanyar una segona medalla a l'Exposició Nacional de Belles Arts de Madrid de 1860, en la qual també havia presentat dos retrats militars de voluntaris catalans a la guerra d'Àfrica, una figura d'una catalana i una composició bíblica titulada "Abel" que havia estat premiada també a Barcelona. Aquest mateix any Carlos de Haes va guanyar una medalla de Primera Classe amb un paisatge.

- Títol:** Esbós pel Gran dia de Girona
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 47 x 84,5 cm.
- Signat:** Sí, R. Martí. Angle inferior dret.
- Datació:** c. 1860
- Ubicació actual:** Museu d'Art de Girona
- Procedència:** Diputació de Girona.
- Bibliografia:** -Lluïsa Faxedas i Brujats. "Esbós per a El gran dia de Girona. Ramon Martí Alsina (1826-1894)" al Butlletí del Museu d'Art de Girona, nº 72, 2009.

- Títol:** Esbós pel Gran dia de Girona
- Tècnica:** No disponible
- Mides:**
- Signat:** No disponible.
- Datació:** c. 1860
- Exposicions:** -"Ramon Martí Alsina". Catálogo de la exposición organizada por los Amigos de los Museos en el Palacio de la Virreina. Ed. Selectas. Barcelona, 1941, cat. nº 88, lám. XIV ("Boceto. Sitio Gerona", colección Mariano Brugada, Barcelona).
- Observacions:** Fotografia de l'Arxiu Mas, nº 46513 (1962), a la fitxa de la qual consta que la peça pertanyia a la Col·lecció Mariano Brugada.

- Títol:** Estudi preparatori per "Les granotes" d'Aristòfanes II
- Tècnica:** Oli sobre cartró
- Mides:** 30 x 30 cm.
- Signat:** Sí, R.M. Part inferior.
- Datació:** c. 1861
- Observacions:** Fotografia de l' Arxiu Barrachina-Ramoneda. La peça definitiva va ser "Les granotes" de l'obra d'Aristòfanes que va decorar un dels plafons del Liceu després de l'incendi que va patir l'any 1861.

- Títol:** Estudi preparatori per "Les granotes" d'Aristòfanes
- Tècnica:** Oli sobre cartró
- Mides:** 30 x 30 cm.
- Signat:** Sí, R.M. Angle inferior dret.
- Datació:** c. 1861
- Observacions:** Fotografia de l' Arxiu Barrachina-Ramoneda. La peça definitiva va ser "Les granotes" de l'obra d'Aristòfanes que va decorar un dels plafons del Liceu després de l'incendi que va patir l'any 1861.

- Títol:** Tipus de navarra
- Tècnica:** No disponible
- Mides:**
- Signat:** Sí, R. Martí y Alsina. Angle inferior dret.
- Datació:** 1861
- Exposicions:** -"Ramon Martí Alsina". Catálogo de la exposición organizada por los Amigos de los Museos en el Palacio de la Virreina. Barcelona, 1941, cat. n° 128 ("La navarra", colección Julio Degollada, Barcelona)
- Observacions:** Fotografia de l'Arxiu Mas. Aquesta obra formava part de la col·lecció Julio Degollada.

- Títol:** Paisatge d'estiu
- Tècnica:** Oli sobre taula
- Mides:** 24 x 46 cm.
- Signat:** Sí, R. Martí y Alsina. Angle inferior dret.
- Datació:** 1861
- Altres inscripcions:** "Al revers de la fusta es pot veure centrada al mig la inscripció "-MULLER/París", segellada amb tinta, cosa que fa pensar que va ser tramesa a París per a formar part d'alguna exposició".
- Ubicació actual:** MNAC/MAM 10543
- Procedència:** Adquisició de 1921. Col·lecció Junyer i Vidal

- Exposicions:**
- "Ramon Martí Alsina". Catálogo de la exposición organizada por los Amigos de los Museos en el Palacio de la Virreina. Ed. Selectas. Barcelona, 1941. cat. nº 22 ("Paisaje", colección Museo de Bellas Artes de Barcelona. Palacio Nacional. Montjuich).
  - "Cent anys de paisatgisme català". Ed. AUSA. Barcelona, 1994. cat. nº 47, p. 130.
  - "Ramon Martí Alsina a Argenton: l'entorn familiar i el paisatge". Museu del Càntir. Argenton, 2005. cat. nº 2, pp. 50-51.
- Bibliografia:**
- F. Guasch i E. Batlle. "Catálogo del Museo de Arte Contemporáneo". Barcelona. Junta de Museos, 1926. cat. nº 10, p. 80.
  - B. de Pantorba. "Los paisajistas catalanes". Madrid. Compañía Bibliográfica española, 1975, fig. pp. 48-49.
  - "Catàleg de pintura, segles XIX i XX. Fons del Museu d'Art Modern". Barcelona. Ajuntament de Barcelona, 1987, cat. nº 1431, fig. p. 590.
- Observacions:**
- Aquesta obra fa parella, per compartir tema i mides, amb la titulada "Matí d'estiu".

- Títol:** Matí d'estiu
- Tècnica:** Oli sobre taula
- Mides:** 24 x 46 cm.
- Signat:** Sí, R. Martí y Alsina. Angle inferior dret.
- Datació:** 1861
- Altres inscripcions:** Al dors, sobre la fusta, centrada al mig: "8/MULLER/París" segellat amb tinta.
- Ubicació actual:** MNAC/MAM 10542
- Procedència:** Adquisició de 1921. Col·lecció Junyer i Vidal
- Exposicions:** -"Ramon Martí Alsina". Catálogo de la exposición organizada por los Amigos de los Museos en el Palacio de la Virreina. Ed. Selectas, 1941, cat. n° 21 ("Paisaje", colección del Museo de Bellas Artes de Barcelona. Palacio Nacional. Montjuich).
 -"Cent anys de paisatgisme català". Ed. AUSA. Barcelona, 1994, cat. n° 48, p. 132.
 -"Ramon Martí Alsina a Argenton: l'entorn familiar i el paisatge". Museu del Càntir. Argenton, 2005, cat, n° 1, pp. 48-49.

Bibliografia:

- Guasch, F. i Batlle, E. "Catálogo del Museo de Arte Contemporáneo". Barcelona. Junta de Museos, 1926, cat. n° 9, p. 80.
- "Catàleg de pintura, segles XIX i XX. Fons del Museu d'Art Modern". Barcelona. Ajuntament de Barcelona, 1987, cat. n° 1430, p. 590, reproduït.
- Vidal i Solé, M. "El paisatgisme i la figura de Ramon Martí Alsina". Universitas Tarraconenses IV. Tarragona, 1987, p. 163.

- Títol:** "Mcbeth" de Shakespeare
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:**
- Signat:** No disponible.
- Datació:** c. 1862
- Ubicació actual:** Desapareguda
- Bibliografia:**
- Antoni Sàbat. "Gran Teatre del Liceu". Ed. Escudo de Oro S. A. Barcelona, 1979, p. 16.
  - Francesc Fontbona. "Del Neoclassicisme a la Restauració, 1808-1888", a Història de l'Art Català. Vol. VI. Edicions 62. Barcelona, 1983, reproduït p. 277 (tot el sostre del l'antic Liceu reconstruït després de la crema de 1861).
- Observacions:** Aquest va ser un dels tres plafons que Josep Mirabent li va encarregar a Martí Alsina per decorar el sostre del Liceu en el projecte de la seva reconstrucció després de l'incendi de 1861.

- Títol:** "Els perses" d'Esquil
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:**
- Signat:** No disponible.
- Datació:** c. 1862
- Ubicació actual:** Desapareguda
- Bibliografia:**
- Antoni Sàbat. "Gran Teatre del Liceu". Ed. Escudo de Oro S. A. Barcelona, 1979, p. 16.
  - Francesc Fontbona. "Del Neoclassicisme a la Restauració, 1808-1888", a Història de l'Art Català. Vol. VI. Edicions 62. Barcelona, 1983, reproduït p. 277 (tot el sostre del l'antic Liceu reconstruït després de la crema de 1861).
- Observacions:** Aquest va ser un dels tres plafons que Josep Mirabent li va encarregar a Martí Alsina per decorar el sostre del Liceu en el projecte de la seva reconstrucció després de l'incendi de 1861.

- Títol:** "Les granotes" d'Aristòfanes
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:**
- Signat:** No disponible.
- Datació:** c. 1862
- Ubicació actual:** Desapareguda
- Bibliografia:** -Antoni Sàbat. "Gran Teatre del Liceu". Ed. Escudo de Oro S. A. Barcelona, 1979, p. 15.
-Francesc Fontbona. "Del Neoclassicisme a la Restauració, 1808-1888", a Història de l'Art Català. Vol. VI. Edicions 62. Barcelona, 1983, reproduït p. 277 (tot el sostre del l'antic Liceu reconstruït després de la crema de 1861).
- Observacions:** Aquest va ser un dels tres plafons que Josep Mirabent li va encarregar a Martí Alsina per decorar el sostre del Liceu en el projecte de la seva reconstrucció després de l'incendi de 1861. En aquest mateix catàleg apareixen dos estudis preparatoris.

- Títol:** Ruïnes de l'antiga església de Santa Anna
- Tècnica:** No disponible
- Mides:** 25 x 49 cm.
- Signat:** Sí.
- Datació:** c. 1860 - 1862
- Bibliografia:** -Mª Teresa Guasch. "Ramon Martí Alsina", a Artistes catalans. Pintors. Romanticisme i Realisme en el segle XIX. Nova Catalunya Edicions. Barcelona, 2008, reproduïda, p. 98, làm. 90.
- Observacions:** A la fitxa de l'Arxiu Mas consta que aquesta obra havia estat exposada a la Sala Parés (Barcelona)

- Títol:** Tornant del tros amb collita
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 115 x 88 cm.
- Signat:** Sí, R. Martí y Alsina. Angle inferior dret.
- Datació:** c. 1861 - 1862
- Ubicació actual:** MNAC/MAM 69009
- Procedència:** Llegat Domènech Teixidó, 1961.
- Exposicions:** -"Ramon Martí Alsina". Catálogo de la exposición organizada por los Amigos de los Museos en el Palacio de la Virreina. Ed. Selectas. Barcelona, 1941, cat. nº 32, lám. XXI ("Retorno al pueblo", colección Domingo Teixidó, Sabadell).
- Observacions:** Fotografia de l'Arxiu Mas.

- Títol:** Torrent d'Argentona
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 37 x 48 cm.
- Signat:** Sí, R. Martí. Angle inferior dret.
- Datació:** c. 1860 - 1862
- Ubicació actual:** MNAC/MAM 40089
- Exposicions:** -"Ramon Martí Alsina a Argentona: l'entorn familiar i el paisatge". Museu del Càntir. Argentona, 2005, cat. n° 5, p. 55, reproduït.

- Títol:** Nu de Carlota Aguiló
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 64 x 35 cm.
- Signat:** Sí, R. Martí. Angle inferior dret.
- Datació:** c. 1860 - 1862
- Altres inscripcions:** "Cuadro..., que hice de mi esposa sobre veinte años atrás. Barcelona 3 de noviembre de 1882" (part inferior)
- Ubicació actual:** Col·lecció Carlota Martí
- Observacions:** Al dors etiqueta de la Sala Parés, 1967.

- Títol:** Paisatge de riu amb arbres frondosos
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 121 x 268 cm.
- Signat:** Sí, R. Martí y Alsina. Angle inferior dret.
- Datació:** 1862
- Exposicions:** -"Gothsland, 10è aniversari". Barcelona. Galeria Gothsland (maig), 1988. cat. n° 28.
-"Cent anys de paisatgisme català". Ed. AUSA. Barcelona, 1994. cat. n° 49, p. 134.
- Bibliografia:** -F. Fontbona. "Del Neoclassicisme a la Restauració, 1808-1888", a Història de l'Art Català. Vol. VI. Barcelona. Edicions 62, 1983, pp. 134-135.
-J. Lipton. "Ramon Martí Alsina i el desenvolupament del realisme català", a Revista de Catalunya (nova etapa), n° 2. Barcelona. Novembre, 1986, fig. pp. 136-137.
-Mª Teresa Guasch. "Ramon Martí Alsina", a Artistes catalans. Pintors. Romanticisme i Realisme en el segle XIX". Nova Catalunya Edicions. Barcelona, 2008, reproduïda p. 96-97.

- Títol:** A la muntanya amb el bestiar
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 90 x 184 cm.
- Signat:** No disponible.
- Datació:** 1862
- Observacions:** Fotografia de l'Arxiu Barrachina-Ramoneda

- Títol:** Paisatge panoràmic del Maresme
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 90 x 184 cm.
- Signat:** Sí.
- Datació:** 1862
- Observacions:** Fotografia de l'Arxiu Barrachina-Ramoneda. Existeix una altra versió més petita i més despullada d'anècdota, una mica posterior.

- Títol:** Ruïnes de l'església del Sant Sepulcre o de Santa Anna
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 71 x 124 cm.
- Signat:** Sí, R. Martí y Alsina. No disponible.
- Datació:** 1862
- Ubicació actual:** MNAC/MAM 10539
- Procedència:** Adquisició del MNAC, 1910. Procedent de la col·lecció del general Manuel de Figuerola i Agustí, comte de Figuerola (Barcelona, 1806-1891)

Exposicions:

- "Ramon Martí Alsina". Catálogo de la Exposición organizada por los Amigos de los Museos en el Palacio de la Virreina. Ed. Selectas. Barcelona, 1941. cat. nº 14 ("Ruinas Iglesia Sant Ana", colección Museo de Bellas Artes de Barcelona. Palacio Nacional. Montjuich).
- "La ciudad de Barcelona por R. Martí Alsina". Sala Parés. Exposición inaugural de la temporada 1951-1952. (13-31 d'octubre). Barcelona, 1951. cat. nº 18 ("Iglesia vieja de Sta. Anna. Museo de Arte Moderno").
- "Cataluña en la España Moderna, 1714-1983". Centro Cultural de la Villa de Madrid (24 maig-24 juny). Generalitat de Catalunya. Madrid, 1983, cat. nº s/n, fig. 115.
- "Cent anys de paisatgisme català". MNAC. Ed. AUSA. Barcelona, 1994. cat. nº 50, p. 136.

Bibliografia:

- J. Verdaguer. "Barcelona, fi de segle". Selecció de textos i presentació de Joaquim Molas. Ajuntament de Barcelona, 1894, reproduïda.
- A. Cortada. "Martí y Alsina (1826-1894)", a Vell i Nou, època II, vol. I, nº II. Barcelona (maig 1920), p. 48.
- F. Guasch i E. Batlle. "Catálogo del Museo de Arte Contemporáneo". Junta de Museos. Barcelona, 1926. cat. nº 6, p. 80.
- "Guía del Museo de Arte Moderno". Barcelona, 1945, p. 16. Ed. de 1953, p. 11.
- "L'Art Català". Ed. Aymà. Barcelona, 1958, p. 373.
- C. Soldevila. "Barcelona vista pels seus artistes". Ed. Aedos. Barcelona, 1961, p. 208, fig. ("Colegiata de Santa Ana").
- E. Jardí. "Les Arts Plàstiques a Catalunya en el segle XIX". Ed. Moll. Palma de Mallorca, 1973, p. 132.
- F. Fontbona. "El Paisatgisme a Catalunya". Ed. Destino. Barcelona, 1979. p. 47, fig. p. 56.
- M. Vidal i Solé. "El paisatgisme i la figura de Ramon Martí Alsina". Universitas Tarraconensis IV. Tarragona, 1987, p. 155.
- "Catàleg de Pintura. Segles XIX i XX. Fons del Museu d'Art Modern". Ajuntament de Barcelona. Barcelona, 1987. cat. nº 1436, p. 592, fig. p. 592.
- M.T. Guasch. "Ramon Martí Alsina. Born Vell", a "Prefiguració del Museu Nacional d'Art de Catalunya" (catàleg d'exposició). Barcelona, 1992, p. 411.

- Títol:** Anita Martí Aguiló
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 32 x 32 cm.
- Signat:** No disponible.
- Datació:** c. 1860 - 1863
- Observacions:** Fotografia de l'Arxiu Mas.

- Títol:** Autorretrat
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:**
- Signat:** No disponible.
- Datació:** c. 1860 - 1863
- Bibliografia:** -Joan Lipton. "Ramon Martí i Alsina i el desenvolupament del realisme català", a Revista de Catalunya, n° 2 (novembre de 1986), p. 128-147, reproduït, p. 129.
- Observacions:** Fotografia de l'Arxiu Mas. Aquesta peça formava part de la Col·lecció Cabanyes (Barcelona)

- Títol:** Autorretrat
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:**
- Signat:** No disponible.
- Datació:** c. 1860 - 1863
- Observacions:** Fotografia de l'Arxiu Mas. A la fitxa consta que aquesta obra estava localitzada a la Col·lecció Vendrell (Barcelona)

- Títol:** Autorretrat
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 115 x 85,5 cm.
- Signat:** Sí, R. Martí y Alsina. Angle inferior dret.
- Datació:** 1863
- Ubicació actual:** Museu de Montserrat, N. R. 200.452
- Procedència:** Donació Josep Sala i Ardiz
- Exposicions:** -"Obras maestras del Museo de Montserrat en BBVA. De Caravaggio a Picasso". Madrid, 2008.
- Bibliografia:** -Josep C. Laplana. "Les col·leccions de pintura de l'abadia de Montserrat". Publicacions de l'Abadia de Montserrat. Barcelona, 1999. Reproduït p. 129.

- Títol:** Maternitat
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 108 x 137 cm.
- Signat:** No disponible.
- Datació:** c. 1863
- Bibliografia:** -Subastas Brok (desembre, 2003), lot. n° 427. Reproduït

- Títol:** Una camperola
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 131 x 92 cm.
- Signat:** Sí, R. Martí y Alsina. No disponible.
- Datació:** 1864
- Procedència:** Col·lecció Alfons Sala.
- Exposicions:** -"Ramon Martí Alsina". Catálogo de la exposición organizada por los Amigos de los Museos en el Palacio de la Virreina. Ed. Selectas. Barcelona, 1941, cat. nº 173, lám. I ("Campesina", colección Alfonso Sala, Barcelona).
- Observacions:** Fotografia de l'Arxiu Mas. A la fitxa consta que aquesta peça formava part de la Col·lecció Sala.

- Títol:** El fill del pintor (Ricard)
- Tècnica:** Oli sobre cartró
- Mides:** 46 x 38 cm.
- Signat:** Sí, R. Martí. Angle inferior dret.
- Datació:** c. 1864
- Ubicació actual:** Museu de Montserrat
- Procedència:** Donació Josep Sala i Ardiz
- Exposicions:** -"Ramon Martí y Alsina". Catálogo de la Exposición de la Virreina patrocinada por los Amigos de los Museos. Ed. Selectas. Barcelona, 1941. cat. nº 4 ("Niño en sillón". Colección José Sala, Barcelona).
- "Ramon Martí Alsina a Argentona: l'entorn familiar i el paisatge". Museu del Càntir. Argentona, 2005. cat. nº 19. Reproduït, p. 71.

Bibliografia:

- Josep C. Laplana. "Les col·leccions de pintura de l'abadia de Montserrat". Publicacions de l'Abadia de Montserrat. Barcelona, 1999. Reproduït, p. 131.
- Mª Teresa Guasch. "Ramon Martí i Alsina", a Artistes catalans. Pintors. Romanticisme i Realisme en el segle XIX." Nova Catalunya Edicions. Barcelona, 2008, reproduït, p. 91.

- Títol:** Esbós per la Companyia de Santa Bàrbara
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 85 x 62 cm.
- Signat:** No disponible.
- Datació:** c. 1860 - 1865
- Ubicació actual:** MNAC/MAM 206364

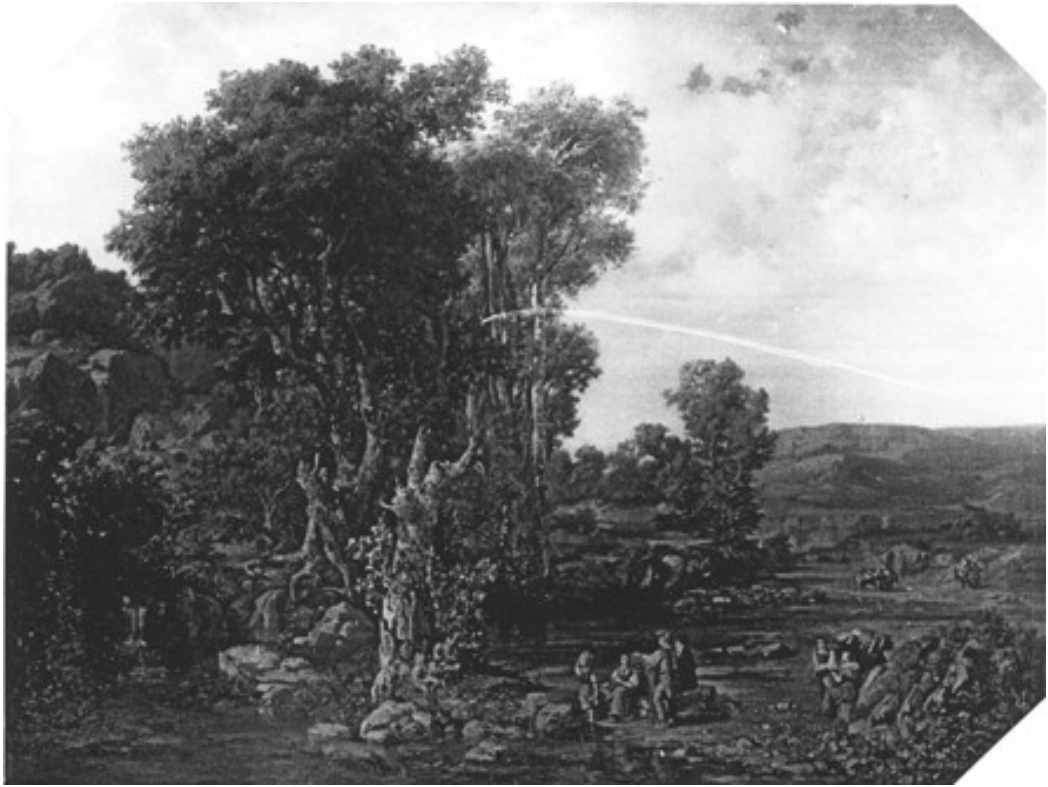

- Títol:** La dona del divan
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 30 x 74 cm.
- Signat:** No disponible.
- Datació:** c. 1865
- Ubicació actual:** Museu Pau Casals (El Vendrell)
Museu Pau Casals (El Vendrell)
- Bibliografia:** -"Pau Casals en l'escenari de l'art. La col·lecció de Vil·la Casals". Fundació Pau Casals i Fundació La Caixa. Barcelona, 2003, reproduïda, p. 81.
- Observacions:** Fotografia de l'Arxiu Mas.

- Títol:** Odalisca. Còpia de Fortuny
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 54 x 80 cm.
- Signat:** Sí, R. Martí y Alsina. Angle inferior esquerre.
- Datació:** c. 1861 - 1865
- Altres inscripcions:** "Còpia de Fortuny" (angle inferior esquerre)
- Observacions:** Fotografia de l'Arxiu Mas. L'obra original de Fortuny data de l'any 1861.

- Títol:** Un descans en el camí
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:**
- Signat:** No disponible.
- Datació:** c. 1860 - 1865
- Observacions:** Fotografia de l'Arxiu Mas. A la fitxa consta que aquesta obra formava part de la Col·lecció Llobet (Barcelona)

- Títol:** Retrat de Bonaventura Carles Aribau
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:**
- Signat:** No disponible.
- Datació:** c. 1860 - 1865
- Ubicació actual:** Ajuntament de Barcelona
- Observacions:** Fotografia de l'Arxiu Mas.

- Títol:** El rector Antón Bergnes de las Casas
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:**
- Signat:** No disponible.
- Datació:** c. 1860 - 1865
- Ubicació actual:** Universitat de Barcelona
- Observacions:** Fotografia de l'Arxiu Mas

- Títol:** Tres guerrillers. Estudi preparatori per "El Gran dia de Girona"
- Tècnica:** Oli sobre taula
- Mides:** 32 x 24 cm.
- Signat:** No.
- Datació:** c. 1859 - 1865
- Ubicació actual:** Col·lecció Alfons Boeufvé
- Procedència:** Antiga Col·lecció Sebastià Anton Pascual Inglada

- Títol:** Guerriller. Estudi preparatori per "El Gran dia de Girona"
- Tècnica:** No disponible
- Mides:**
- Signat:** No disponible.
- Datació:** c. 1859 - 1865
- Observacions:** Fotografia de l'Arxiu Mas.

- Títol:** Carlota Aguiló Moreno
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 60 x 51 cm.
- Signat:** Sí, R. Martí. Lateral esquerre.
- Datació:** c. 1850 - 1865
- Altres inscripcions:** "Retrato de mi adorada esposa tal como quedó incompleta la cabeza en una sesión sobre el año... habiendo cubierto completamente el resto del lienzo en esta fecha. Barcelona, 15 de julio de 1882" (lateral esquerre)
- Exposicions:** -"Ramon Martí Alsina a Argenton: l'entorn familiar i el paisatge". Museu del Càntir. Argenton, 2005, cat. nº 13, p. 65.

- Títol:** Autorretrat
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 54 x 38 cm.
- Signat:** Sí, R. Martí. Lateral esquerre.
- Datació:** 1865
- Altres inscripcions:** "En enero de 1882 consigno que [...] haber hecho este rápido apunte de mi propia cabeza sobre el año 1865 [...] R. Martí" (lateral esquerre)
- Procedència:** Col·lecció d'Anita Martí, filla del pintor, i Josep Lluís Pellicer.
- Bibliografia:** -"Balcli's. Sala de Subastas" (maig de 2009), lot. n° 1.197, reproduït p. 89.

- Títol:** Platja i barques
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 76 x 160 cm.
- Signat:** Sí, R. Martí. Angle inferior esquerre.
- Datació:** c. 1860 - 1865
- Ubicació actual:** MNAC/MAM 40092
- Procedència:** Llegat Martí Estany, 1943. Lliurat per la seva germana Leonor.
- Exposicions:** -"Cent anys de paisatgisme català". MNAC. Ed. AUSA. Barcelona, 1994. cat. n° 46, pp. 128-129.
- Bibliografia:** -"Catàleg de pintura dels segles XIX i XX. Fons del Museu d'Art Modern". Barcelona. Ajuntament de Barcelona, 1987. cat. n° 1453, p. 597, fig. p. 597.

- Títol:** Els fills del pintor
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 37,5 x 50 cm.
- Signat:** Sí, R. Martí. Lateral dret.
- Datació:** c. 1862 - 1865
- Altres inscripcions:** "Tipo de mi hija Carlota / triste recuerdo de su infancia / que consigno en 1873 / R. Martí" (angle inferior dret); "Tipo de mi hijo Ricardo / en su infancia" (angle inferior esquerre)
- Ubicació actual:** Col·lecció família Martí
- Exposicions:** -"Ramon Martí Alsina". Catálogo de la exposición organizada por los Amigos de los Museos en el Palacio de la Virreina. Ed. Selectas. Barcelona, 1941, cat. n° 141, lám. III ("Retrato de Carlota y Ricardo Martí", colección particular, Barcelona).
 -"Ramon Martí Alsina a Argenton: l'entorn familiar i el paisatge". Museu del Càntir. Argenton, 2005. cat. n° 18, p. 70.

Bibliografia:

- J. Folch i Torres. "El pintor Martí Alsina". Publicació de la Junta Municipal d'Exposicions. Barcelona, 1920. Reproduït.
- Alejandro Cortada. "Martí y Alsina (1826-1894)", a Vell i Nou (maig, 1920), pp. 41-52, reproduït.
- A.O. "El pintor Martí i Alsina", A D'ací D'allà, nº 5 (maig, 1920), reproduït.

- Títol:** Retrat del pintor Francesc Torrescassana
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 46,5 x 38,5 cm.
- Signat:** No disponible.
- Datació:** c. 1865
- Ubicació actual:** Museu del Prado. Madrid, nº 4330
- Procedència:** Barcelona. Col·lecció Ymbert (1932). Adquirit a Francisco Ruiz por O. M. 21-6-1949, amb destí al Museu d'Art Modern.
- Bibliografia:**
- Soldevilla, 1946. Reproduït p. 50.
  - "Artistas pintados. Retratos de pintores y escultores del siglo XIX en el Museo del Prado". Àmbit Servicios Editoriales S. A. Barcelona, 1997, p. 89.
  - "Convidats d'Honor. Exposició commemorativa del 75è aniversari del MNAC" (2 de desembre de 2009 - 11 d'abril de 2010). MNAC. Barcelona, 2009, reproduït, p. 244.

- Títol:** Retrat de Teodoro Ponte de la Hoz
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 124 x 87 cm.
- Signat:** Sí, R. Martí. Angle inferior esquerre.
- Datació:** 1865
- Ubicació actual:** Reial Acadèmia de Belles Arts de St. Jordi, n° 199
- Procedència:** Encàrrec de l'Acadèmia. Data d'ingrés: 1865.
- Exposicions:** -"Exposición de retratos y dibujos antiguos y modernos". Barcelona, 1910. Sala XI, n° 28.
- Bibliografia:** -Catàleg d'exposició. 1866, n° 307.
 -Catàleg d'exposició. 1910, p. 75.
 -Catàleg d'exposició. 1913, n° 81.
 -Fontbona, F. i Durà, V. "Catàleg del Museu de la Reial Acadèmia de Belles Arts de Sant Jordi". Vol. 1. Pintura. Barcelona, 1999, p. 237. Reproduït.

- Títol:** Matí d'estiu. Una altra vista
- Tècnica:** No disponible
- Mides:**
- Signat:** No disponible.
- Datació:** c. 1860 - 1865
- Observacions:** Fotografia de l'Arxiu Mas, nº 14.411. A la fitxa consta que l'obra formava part de la Col·lecció Rivière. És molt possible que aquesta obra sigui la versió gran de "Matí d'estiu".

- Títol:** Esbós pel Gran dia de Girona
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 132 x 283,7 cm.
- Signat:** No disponible.
- Datació:** c. 1860 - 1865
- Ubicació actual:** MNAC/MAM 10162
- Procedència:** Adquisició de 1922
- Bibliografia:** -Catàleg, 1926, nº 19, p. 81.
-"Catàleg de pintura. Segles XIX i XX. Fons del Museu d'Art Modern" (M-Z).
Ajuntament de Barcelona. Barcelona, 1987, cat. nº 1438.

- Títol:** Esbós pel Gran dia de Girona
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 100 x 280 cm.
- Signat:** No disponible.
- Datació:** c. 1860 - 1865
- Ubicació actual:** MNAC/MAM 10161
- Procedència:** Adquisició de 1922
- Bibliografia:** -Catàleg, 1926, nº 18, p. 81.
-"Catàleg de pintura. Segles XIX i XX. Fons del Museu d'Art Modern" (M-Z).
Ajuntament de Barcelona. Barcelona, 1987, cat. nº 1437.

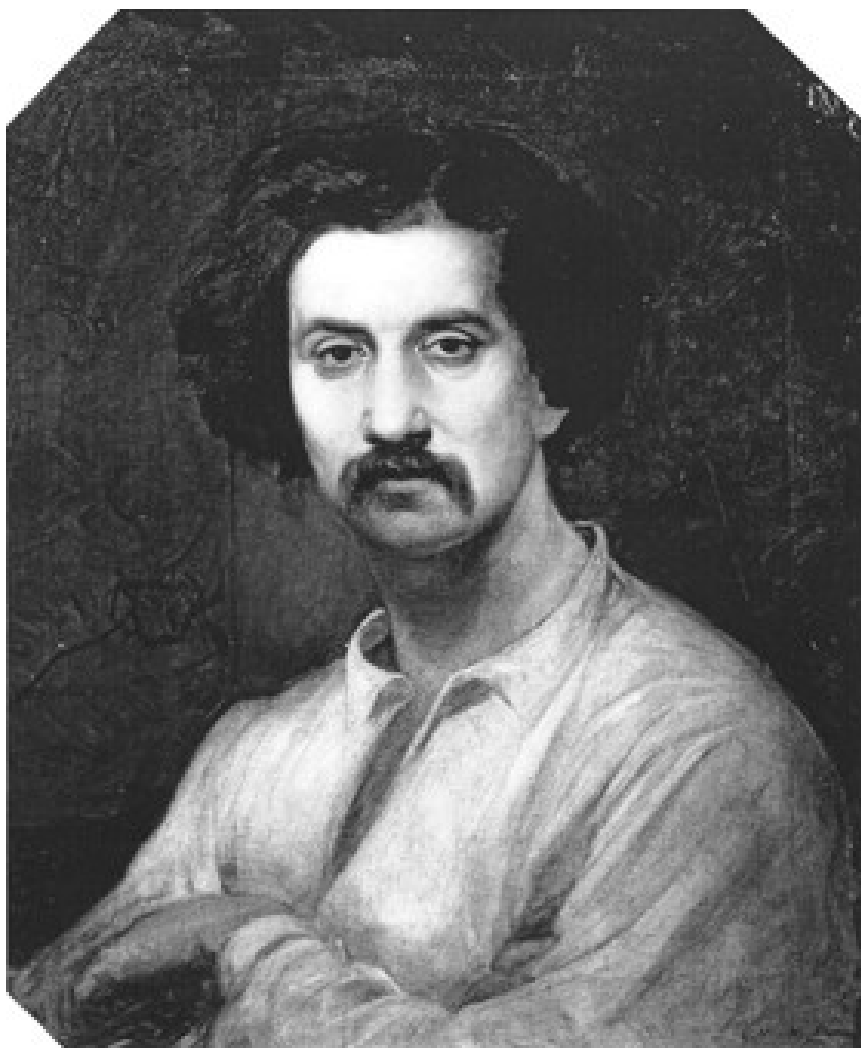

- Títol:** La mancha del crimen
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 121,5 x 175 cm.
- Signat:** No disponible.
- Datació:** 1866
- Ubicació actual:** MNAC/MAM 206363
- Exposicions:** -"Ramon Martí Alsina". Catálogo de la Exposición organizada por los Amigos de los Museos en el Palacio de la Virreina. Ed. Selectas. Barcelona, 1941, cat. nº 147 ("La mancha del crimen", colección particular, Barcelona).
- Bibliografía:** -Mª Teresa Guasch. "Ramon Martí Alsina", a Artistes Catalans. Pintors. Romanticisme i Realisme en el segle XIX. Nova Catalunya Edicions. Barcelona, 2008, reproduïda, p.99, làm. 91.

- Títol:** Jove pintora davant del mar (la seva filla Anita)
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:**
- Signat:** No disponible.
- Datació:** 1866
- Ubicació actual:** MNAC/MAM 206358

- Títol:** Autorretrat
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 59 x 48 cm.
- Signat:** Sí, R. Martí y Alsina. Angle inferior dret.
- Datació:** c. 1863 - 1866
- Exposicions:** -"Ramon Martí Alsina". Galeries Syra (1-13, desembre). Barcelona, 1962, cat. n° 1, reproduït.
- Bibliografia:** -Rafael Benet. "Una exposició de R. Martí y Alsina", a Destino (15-12-1962), reproduït.
- Observacions:** Fotografia de l'Arxiu Mas.

- Títol:** Estudi preparatori pel "Somaten del Bruch"
- Tècnica:** Oli sobre cartró
- Mides:** 27 x 35 cm.
- Signat:** No disponible.
- Datació:** c. 1866
- Observacions:** Fotografia de l' Arxiu Barrachina-Ramoneda

- Títol:** Retrat de la Sra. Consuelo Pascual de Bofarull
- Tècnica:** Oli sobre taula
- Mides:**
- Signat:** Sí, R. Martí. Lateral dret.
- Datació:** 1866
- Procedència:** Antiga Col·lecció de Sebastià Anton Pascual Inglada.
- Exposicions:** -"Ramon Martí Alsina". Catálogo de la Exposición organizada por los Amigos de los Museos en el Palacio de la Virreina". Ed. Selectas. Barcelona, 1941, cat. nº 51, reproduït, lám. VII ("Retrato de Dª Consuelo Pascual de Martí Codolar", colección de Manuel Bofill, Barcelona).
- Observacions:** Fotografia de l'Arxiu Mas. A la fitxa consta que aquesta formava part de la Col·lecció Bofill, a Barcelona. Consuelo Pascual de Bofarull es va casar amb D. Luis Martí Codolar Gelabert l'any 1866. Aquesta obra podria correspondre amb el nº 154 de l'inventari de la col·lecció de Sebastià Anton Pascual Inglada: "Retrato en busto de D^{ña} Consuelo Pascual de Bofarull".

- Títol:** Sebastia Anton Pascual Inglada
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 55 x 44,5 cm.
- Signat:** No disponible.
- Datació:** 1866
- Procedència:** Antiga Col·lecció Sebastia Anton Pascual Inglada.
- Observacions:** Fotografia de l'Arxiu Mas. A la fitxa consta que aquesta peça pertanyia a una col·lecció privada de Barcelona. És possible que correspongui al n° 778 de l'inventari de la col·lecció del mateix Sebastia Anton Pascual: "Retrato de D. Sebastia Anton Pascual. Busto. Martí Alsina. Forma oval".

- Títol:** Paisatge de la costa catalana
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 144 x 292 cm.
- Signat:** Sí, R. Martí y Alsina. Angle inferior dret.
- Datació:** 1866
- Ubicació actual:** Departament d'Economia i Finances de la Generalita
- Procedència:** Col·lecció d'Alexandre Cortada.
- Exposicions:** -"Exposició Extraordinària de Nadal". Barcelona. Sala Parés (15 desembre-8 gener), 1984, cat. n.º 33.
 -"Cent anys de paisatgisme català". MNAC. Ed. Ausa. Barcelona, 1994, cat. n.º 52, p. 140, reproduït.
 -"Ramon Martí Alsina a Argentona: l'entorn familiar i el paisatge". Museu del Càntir. Argentona, 2005, cat. n.º 4, p. 54, reproduït.

- Títol:** Camí
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 34 x 80 cm.
- Signat:** Sí, R. Martí. Angle inferior dret.
- Datació:** c. 1865 - 1866
- Ubicació actual:** Museu de Montserrat
- Procedència:** Donació J. Sala i Ardiz; Col·lecció Font i Sangrà.
- Exposicions:**
- "Subhasta. Pintura moderna. Gran part de la Col·lecció Font i Sangrà". Barcelona. Galeries Laietanes (15-28 octubre), 1927, cat. n° 7 ("El Camí).
  - "Ramon Martí Alsina". Suplemento al catàlogo de la exposició organitzada por los Amigos de los Museos en el Palacio de la Virreina. Barcelona, 1941, cat. s/n ("Paisaje". José Sala).
  - "Cent anys de paisatgisme català". MNAC. Ed. Ausa. Barcelona, 1994, cat. n° 53, p. 142, reproduït.
  - "Ramon Martí Alsina a Argenton: l'entorn familiar i el paisatge". Museu del Càntir. Argenton, 2005, cat. n° 3, p. 55, reproduït.

Bibliografia:

- "Mestres de la pintura catalana. Col·lecció Sala. Museu de Montserrat".
Barcelona. Caixa de Barcelona, 1986, cat. n° 10.

- Títol:** Paisatge de les muralles de Girona
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 102 x 175 cm.
- Signat:** Sí, R. Martí. Angle inferior dret.
- Datació:** 1866
- Ubicació actual:** Col·lecció Carlota Martí
- Procedència:** Anteriorment, abans que Ricard Martí la recuperés, havia format part de la col·lecció de Miquel d'Elias.
- Exposicions:** -"Exposición homenaje al pintor R. Martí Alsina (1826-1894) con motivo del cincuentenario de su muerte". Barcelona. Sala Parés (13-31 maig), 1944. cat. nº 24 ("Ruinas de Gerona").
 -"Cent anys de paisatgisme català". MNAC. Ed. Ausa. Barcelona, 1994. cat. nº 51, reproduït pp. 138-139.

- Títol:** Dona amb gerra
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 61 x 50 cm.
- Signat:** Sí, R. Martí y Alsina. Angle inferior dret.
- Datació:** 1866
- Ubicació actual:** MNAC/MAM 69010
- Procedència:** Llegat Domènech Teixidó, 1961.
- Exposicions:** -"Ramon Martí Alsina". Catálogo de la exposición organizada por los Amigos de los Museos en el Palacio de la Virreina. Ed. Selectas. Barcelona, 1941, cat. nº 33 ("Figura", colección Domigo Teixidó, Sabadell).
- Bibliografia:** -"Legados y donativos a los museos de Barcelona, 1952-1963". Palau de la Virreina (deseembre de 1863-gener de 1864). Junta de Museus. Barcelona, 1963. cat. nº 19, p. 18.
- "Catálogo de pintura. Siglos XIX y XX. Fondo del Museo de Arte Moderno (M-Z)". Ajuntament de Barcelona. Barcelona, 1987, cat. nº 1442.

Observacions:

Fotografia de l'Arxiu Mas. A la fitxa consta que aquesta peça formava part de la col·lecció Teixidó.

- Títol:** Born Vell
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 48 x 84,5 cm.
- Signat:** Sí, R. Martí. Angle inferior dret.
- Datació:** 1866
- Ubicació actual:** MNAC/MAM 10535
- Procedència:** Adquisició, 1908. Col·lecció José Pujol, que constava com a propietari d'obres de Martí Alsina a l'Exposició de l'Acadèmia de Belles Arts de Barcelona l'any 1866.

Exposicions:

- "Ramon Martí Alsina". Catálogo de la Exposición organizada por los Amigos de los Museos en el Palacio de la Virreina. Ed. Selectas. Barcelona, 1941, cat. nº 157 ("El Borner", colección Concepción Oriola Cortada de Calderó, Vich).
- "La ciudad de Barcelona por R. Martí Alsina". Sala Parés (13-31 octubre). Barcelona, 1951, cat. nº 16.
- "Un siglo de arte español, 1856-1956. Primer centenario de las Exposiciones Nacionales de Bellas Artes". Ministerio de Educación Nacional. Dir. General de Bellas Artes. Madrid, 1955. cat. nº 204, p. 165.
- "Exposición de pintura catalana desde la prehistoria hasta nuestros días". Casón del Buen Retiro. Ministerio de Educación Nacional, Dirección General de Bellas Artes y Ayuntamiento de Barcelona. Madrid, 1962. cat. nº 114.
- "Barcelona, dos mil años de historia". Casón del Buen Retiro (mayo-junio). Madrid, 1967. cat. nº 256, fig. p. 102.
- "Cataluña en la España Moderna, 1714-1983". Centro Cultural de la Villa de Madrid y Generalitat de Catalunya (24 maig-24 juny). Madrid, 1983. cat. s/n, p. 176.
- "Arte catalán del Museo de Arte Moderno de Barcelona". Museo Municipal (octubre-noviembre). Madrid, 1984. cat. nº 4, p. 24, fig. p. 25.
- "La Llotja i l'economia catalana. Del Consolat de Mar a la Cambra de Comerç". Cambra Oficial de Comerç. Barcelona, 1986. cat. p. 107, fig. p. 101.
- "Pintura i gràfica del Museu d'Art Modern de Barcelona". Acadèmia de Belles Arts (juny-agost). Moscú, 1987, cat. nº 4.
- "L'època dels artistes: Modernisme i Noucentisme. Tresors del Museu d'Art Modern de Barcelona". Museu d'Història de la Ciutat (febrer-març). Girona, 1991, cat. nº 3, p. 53 i 255.
- "Da Goya a Picasso. La pittura spagnola dell'ottocento". Palazzo Reale (19 octubre-1 desembre). Milà, 1991. cat. nº 40, p. 167, fig. p. 100.
- "Prefiguració del Museu d'Art de Catalunya". MNAC, Palau Nacional. Barcelona, 1992. cat. nº 123. fig. p. 412.

Bibliografia:

- J. Verdaguer. "Barcelona, fi de segle". Selecció de textos i presentació de Joaquim Molas. Ajuntament de Barcelona, 1894, reproduït.
- A.O. "El pintor Martí i Alsina", a D'ací D'allà, nº 5, (maig). Barcelona, 1920, reproduït.
- F. Guasch i E. Batlle. "Catálogo del Museo de Arte Contemporáneo". Barcelona. Junta de Museus, 1926. cat. nº 2. p. 79.
- "Guía del Museo de Arte Moderno". Barcelona, 1945, p. 16; ed. 1953, p. 11.
- Gudiol, Alcolea i Cirlot. "Historia de la pintura en Cataluña". Madrid. Ed. Tecnos, 1956, p. 214.
- E. Lafuente Ferrari. "Un siglo de paisaje en la pintura española", a Goya. Vol. III, nº 17. Madrid, 1957, pp. 276-287, fig. p. 284.
- "L'Art Català". Ed. Aymà. Barcelona, 1958, p. 373, lám. 423.
- E. X. "Abans i ara. Pintures de vells mestres i fotografies de Pau Barceló", a Serra d'Or, any XV, nº 169 (octubre). Barcelona, 1973, pp. 655-658, fig. p. 656.
- J. Mª Garrut. "Dos siglos de pintura catala (XIX y XX)". Ibérico Europea de Ediciones. Madrid, 1974, p. 106.
- E. Jardí. "Cataluña". Vol. II. Colección Tierras de España. Fundación March. Ed. Noguer. Madrid, 1978, lám. p. 152.
- J. Lipton. "Aspects of catalan realism". Vol II. City Universitat de Nova York, 1986, fig. p. 63 (tesi inèdita).
- "Catàleg de Pintura, segles XIX i XX. Fons del Museu d'Art Modern". Ajuntament de Barcelona. Barcelona, 1987. cat. nº 1448, p. 596, fig. p. 596.
- E. Arias Anglés. "La pintura de paisaje en España en el siglo XIX", a Tres grandes maestros del paisaje decimonónico español (catàleg d'exposició). Centro Cultural del Conde Duque (octubre-desembre). Madrid, 1990, fig. p. 156.
- M. T. Guasch Canals. "Ramon Martí Alsina. Born Vell", a Prefiguració del Museu Nacional d'Art de Catalunya (catàleg d'exposició). Barcelona, 1992, pp. 411-413, fig. p. 412.
- Mª Elena Gómez Moreno. "Pintura y escultura españolas del siglo XIX", a Summa Artis. Historia General del Arte. Vol. XXXV. Espasa-Calpe S.A. Madrid, 1993, reproduïda, p. 427.

- Títol:** Esbós pel Sometent del Bruch
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 25 x 34 cm.
- Signat:** Sí, R. Martí. Angle inferior dret.
- Datació:** c. 1863 - 1866
- Ubicació actual:** MNAC/MAM 4279
- Procedència:** Adquisició Plandiura, 1932.
- Bibliografia:** -Joan Lipton. "Ramon Martí i Alsina i el desenvolupament del realisme català", a Revista de Catalunya, nº 2 (novembre de 1986), p. 128-147, reproduït, p. 143.
- Observacions:** Esbós del quadre del mateix títol propietat de l'Acadèmia de Belles Arts de Sant Jordi, que havia estat dipositada al Museu amb el nº de registre 10157.

- Títol:** Somertent del Bruc o Episodi de la Guerra de la Independència, 1808
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 167 x 260 cm.
- Signat:** Sí, R. Martí y Alsina. Angle inferior dret.
- Datació:** 1866
- Ubicació actual:** Museu de la Reial Acadèmia de Belles Arts, nº 289
- Procedència:** Adquirit a l'exposició de 1866 per 800 escuts.
- Exposicions:** -"Exposición de objetos de arte celebrada por la Academia de Bellas Artes".
Barcelona, 1866. cat. nº 176.
-"Catalunya i l'exèrcit". Palau Reial Major dels Comptes de Barcelona.
Capitania General de Catalunya, Ajuntament de Barcelona i Ministeri de
Cultura. Barcelona, 1981.

Bibliografia:

- "Catàleg d'exposició". Barcelona, 1866, p. 15.
- "Guia, 1915" ("El timbaler del Bruch"), p. 24.
- "Catàleg del Museu", 1926. Sala IV, nº 3, p. 79, ("El Sometent del Bruch").
- F. Marès. "Dos siglos de enseñanza artística en el Principado. La Junta Particular de Comercio, Escuela gratuita de Diseño y Escuela Provincial de Bellas Artes. Gráficas Bachs. Barcelona, 1964, p. 218.
- Soldevila. Vol. V, lám. p. 2477.
- Pérez Galdós. "Episodios nacionales". Urbión y Hernando. Madrid, 1976. Vol. II, lám. 613.
- "Catàleg d'exposició". Barcelona, 1981, pp. 28-30 (reproduït).
- F. Fontbona. "Del Neoclassicisme a la Restauració (1808-1888), a Història de l'Art Català. Vol. Vi. Ed. 62. Barcelona, 1983, p. 130.
- F. Fontbona i V. Durà. "Catàleg del Museu de la Reial Acadèmia de Belles Arts de Sant Jordi". Vol. I, pintura. Barcelona, 1999, p. 238 (reproduït).

Observacions:

Aquesta obra va restar dipositada als Museus d'Art de Barcelona amb el nº d'inventari 10157. Fou retornada el 17 de novembre de 1980.

- Títol:** Músics
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 76,5 x 45 cm.
- Signat:** Sí, R. Martí. Angle inferior dret.
- Datació:** 1867
- Bibliografia:** -Mª Teresa Guasch. "Ramon Martí Alsina", a Artistes catalans. Pintors. Romanticisme i Realisme en el segle XIX. Nova Catalunya Edicions. Barcelona, 2008, reproduït p. 100, lám. 92.

- Títol:** Apunt de paisatge amb figures i masia
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 12,8 x 28,7 cm.
- Signat:** Sí, R. Martí. Angle inferior dret.
- Datació:** c. 1860 - 1867
- Altres inscripcions:** "Cuadros i Miralles/Camil Benítez/Consell de Cent 323 Bcn" (al dors, en un placa metàl·lica)
- Ubicació actual:** Museu Diocesà de Barcelona nº 1816
- Exposicions:** -"Del Romanticisme al Modernisme. Col·leccions de pintura del Museu Diocesà de Barcelona". CAM Obres Socials i Museu Diocesà de Barcelona (6 octubre-5 novembre). Barcelona, 2006, cat. nº 16, p. 55, reproduït.

- Títol:** Masia amb paisatge de muntanya i vall al fons
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 10,7 x 22,4 cm.
- Signat:** No.
- Datació:** c. 1860 - 1867
- Ubicació actual:** Museu Diocesà de Barcelona nº 1810
- Exposicions:** -"Del Romanticisme al Modernisme. Col·leccions de pintura del Museu Diocesà de Barcelona". CAM Obres Socials i Museu Diocesà de Barcelona (6 octubre-5 novembre). Barcelona, 2006, cat. nº 17, p. 57, reproduït.

- Títol:** El pintor Ramon Tusquets
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 124 x 74,5 cm.
- Signat:** No disponible.
- Datació:** c. 1867
- Ubicació actual:** Museu de Montserrat, N° R. 200.453
- Procedència:** Donació Josep Sala i Ardiz
- Exposicions:** -"Artistas pintados. Retratos de pintores y escultores del s. XIX en el Museo del Prado". Àmbit Servicios Editoriales, S. A. Barcelona, 1997.
 -"Obras maestras del Museo de Montserrat en BBVA. De Caravaggio a Picasso". Madrid, 2008.
 -"Convidats d'Honor. Exposició commemorativa del 75è aniversari del MNAC" (2 de desembre de 2009 - 11 d'abril de 2010). MNAC. Barcelona, 2009, reproduït, p. 243.

Bibliografia:

- F. Fontbona. "Del Neoclassicisme a la Restauració, 1808-1888", a Història de l'Art Català. Vol. VI. Edicions 62. Barcelona, 1983, reproduït, p. 131.
- J. Lipton. "Ramon Martí Alsina i el desenvolupament del realisme català", a Revista de Catalunya (novembre de 1986), nº 2, fig. 165.
- Josep C. Laplana. "Les col·leccions de pintura a l'Abadia de Montserrat". Publicacions de l'Abadia de Montserrat. Barcelona, 1999. Reproduït, p. 130.
- Mª Teresa Guasch. "Ramon Martí Alsina", a Artistes catalans. Pintors. Romanticisme i Realisme en el segle XIX. Nova Catalunya Edicions. Barcelona, 2008, p. 124, cat. nº 30, fig. p. 125.

- Títol:** La seva filla Carlota o La Nineta
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 67 x 50,5 cm.
- Signat:** No disponible.
- Datació:** c. 1865 - 1867
- Exposicions:** -"Ramon Martí Alsina". Catálogo de la Exposición organizada por los Amigos de los Museos en el Palacio de la Virreina. Ed. Selectas. Barcelona, 1941, cat. nº 41 ("Retrato de "La Nineta", hija del pintor", colección José Barbey, Barcelona).
-"Ramon Martí Alsina a Argentona: l'entorn familiar i el paisatge". Museu del Càntir. Argentona, 2005. cat. nº 17, p. 69.
- Bibliografia:** -J. Folch i Torres. "El pintor Martí Alsina". Publicació de la Junta Municipal d'Exposicions. Barcelona, 1920. Reproduït.
-A.O. "El pintor Martí i Alsina", a D'ací D'allà, nº 5 (maig de 1920), reproduït.

- Títol:** Retrat de Maria de Cabanyes
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 124 x 150 cm.
- Signat:** No.
- Datació:** 1867
- Ubicació actual:** Biblioteca-Museu Víctor Balaguer, Vilanova i la Geltrú.
- Procedència:** Donació de Josep Mir i Estalella, el 14 d'octubre de 2008.
- Observacions:** Maria dels Dolors de Cabanyes Ballester va ser la germana petita del poeta Manel de Cabanyes, el pintor i militar Joaquim de Cabanyes, i Joan Anton, l'hereu hisendat. Va nèixer uns quants anys després de Manel, 1813?, i poc després va morir el seu pare. Es casà amb l'hereu del palau Falgueras de Sant Feliu de Llobregat, el Sr. Ramon de Càrcer i de Falguera.

- Títol:** Ricard Martí, el fill del pintor
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 53 x 37,5 cm.
- Signat:** Sí, R. Martí y Alsina. Angle inferior dret.
- Datació:** c. 1865 - 1868

- Títol:** Natura morta amb fruites i licors
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 79 x 59 cm.
- Signat:** Sí, R. Martí. Angle inferior esquerre.
- Datació:** 1868
- Altres inscripcions:** "A Jordita en su día... R. Martí. Marzo 1868" (angle inferior esquerre)
- Observacions:** Fotografia de l'Arxiu Barrachina-Ramoneda. Sembla que va ser pintat anteriorment a la data de la inscripció.

- Títol:** Retrat de D. Luis Martí Codolar i Gelabert
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 160 x 100 cm.
- Signat:** No disponible.
- Datació:** 1868
- Ubicació actual:** Col·lecció Martí-Codolar (Barcelona)
- Bibliografia:** -Ramon Alberdi. "Una Ciudad para un Santo". Ed. Tibidabo. Barcelona, 1966, reproduït, p. 158.
-Mª Teresa Guasch. "Artistes Catalans. Pintors. Romanticisme i Realisme en el segle XIX". Nova Catalunya Edicions. Barcelona, 2008, reproduït, p. 101.
- Observacions:** D. Luis Martí Codolar Gelabert es va casar amb Consuelo Pascual de Bofarull l'any 1866.

- Títol:** Esbós de les heroïnes de Santa Bàrbara
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 60 x 120 cm.
- Signat:** No disponible.
- Datació:** c. 1865 - 1868
- Ubicació actual:** Diputació de Girona
- Procedència:** Donació Puig.
- Bibliografia:** -Alejandro Cortada. "Martí y Alsina (1826-1894)", a Vell i Nou (maig, 1920), p. 41-52, reproduït, p.50.
- Observacions:** Fotografia de l'Arxiu Mas. A la fitxa consta que l'obra pertanyia a la Col·lecció Amat (Barcelona). L'obra definitiva es troba a la Diputació de Girona.

- Títol:** El torrent
- Tècnica:** No disponible
- Mides:** 65 x 91 cm.
- Signat:** Sí, R. Martí y Alsina. Angle inferior dret.
- Datació:** 1868
- Exposicions:** -"Exposición de pinturas de R. Martí Alsina (3-20 juliol). Sala Parés. Barcelona, 1941, cat. n° 1, reproduït.
- Observacions:** Fotografia de l'Arxiu Mas. A la fitxa consta que l'obra formava part de la Col·lecció Maragall (Barcelona).

- Títol:** Natura morta amb fruites
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 57 x 48 cm.
- Signat:** Sí, R. Martí. Angle inferior dret.
- Datació:** 1868
- Ubicació actual:** MNAC/MAM 10538
- Procedència:** Adquisició 1921.
- Observacions:** Fotografia de l'Arxiu Mas.

- Títol:** Retrat de noia amb flors blanques
- Tècnica:** No disponible
- Mides:**
- Signat:** Sí, R. Martí. Lateral dret.
- Datació:** 1868
- Altres inscripcions:** No llegible a la foto.
- Observacions:** Fotografia de l'Arxiu Mas.

- Títol:** Retrat de Consuelo Pascual de Bofarull
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 160 x 100 cm.
- Signat:** Sí, R. Martí y Alsina. Angle inferior dret.
- Datació:** 1868
- Procedència:** Col·lecció Martí Codolar (Barcelona)
- Exposicions:** -"Exposició Ramon Martí Alsina". Catálogo de la Exposición de la Virreina patrocinada por los Amigos de los Museos. Ed. Selectas. Barcelona, 1941, cat. nº 61 (de la col·lecció F. J. Martí Codolar de Barcelona).
- Bibliografia:** -Ramon Alberdi. "Una Ciudad para un Santo". Ed. Tibidabo. Barcelona, 1966, reproduïda, p. 159.
-Mª Teresa Guasch. "Ramon Martí Alsina", a Artistes Catalans. Pintors. Romanticisme i Realisme en el segle XIX. Nova Catalunya Edicions. Barcelona, 2008, reproduïda, p. 93.
- Observacions:** Consuelo Pascual de Bofarull es va casar amb D. Luis Martí Codolar Gelabert l'any 1866.

- Títol:** A la muntanya
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 115 x 95,5 cm.
- Signat:** Sí, R. Martí y Alsina. Angle inferior dret.
- Datació:** 1868
- Exposicions:** -"Exposición de homenaje al pintor R. Martí Alsina (1826-1894) con motivo del cincuentenario del cincuentenario de su muerte". Sala Parés (13-31 maig). Barcelona, 1944. cat. nº 30, reproduït.
- Observacions:** Fotografia de l'Arxiu Barrachina-Ramoneda.

Títol: La venedora de taronges

Tècnica: Oli sobre taula

Mides: 55 x 41,5 cm.

Signat: Sí, R. Martí. Angle inferior dret.

Datació: 1868

Altres inscripcions: "Debido al artista Ramon Martí y Alsina, realizado en su mejor época (sobre el año 1868); formaba parte de la colección de D. Miguel de Elias, su título "La Naranjera", precio en ptas. 2.000. Sirvieron para modelos su esposa e hijos llamados respectivamente Carlota Aguiló, Ramona i el que suscribe a quien pertenece este cuadro, Ricardo. Consignado en Barcelona, 1908" (al dors)

Exposicions: -"Ramon Martí Alsina". Catálogo de la Exposición organizada por los Amigos de los Museos en el Palacio de la Virreina. Ed. Selectas. Barcelona, 1941, cat. nº 132 ("La naranjera", colección particular, Barcelona).
 -"Ramon Martí Alsina a Argentona: l'entorn familiar i el paisatge". Museu del Càntir. Argentona, 2005, cat. nº 21, p. 73.

- Títol:** Natura morta amb raïms i mangranes
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 56 x 47 cm.
- Signat:** Sí, R. Martí. Angle inferior dret.
- Datació:** 1869
- Ubicació actual:** MNAC/MAM 10537
- Exposicions:** -Catàleg 1926, cat. n° 4, p. 79.
- Observacions:** Fotografia de l'Arxiu Mas.

- Títol:** Tornant pel camí
- Tècnica:** No disponible
- Mides:**
- Signat:** No disponible.
- Datació:** 1869
- Observacions:** Fotografia de l'Arxiu Mas. A la fitxa consta que l'obra pertanyia a la Col·lecció D. Carles (Barcelona).

Títol:	La humilitat
Tècnica:	Oli sobre tela
Mides:	195 x 124 cm.
Signat:	No disponible.
Datació:	c. 1860 - 1870
Ubicació actual:	MNAC/MAM 206361

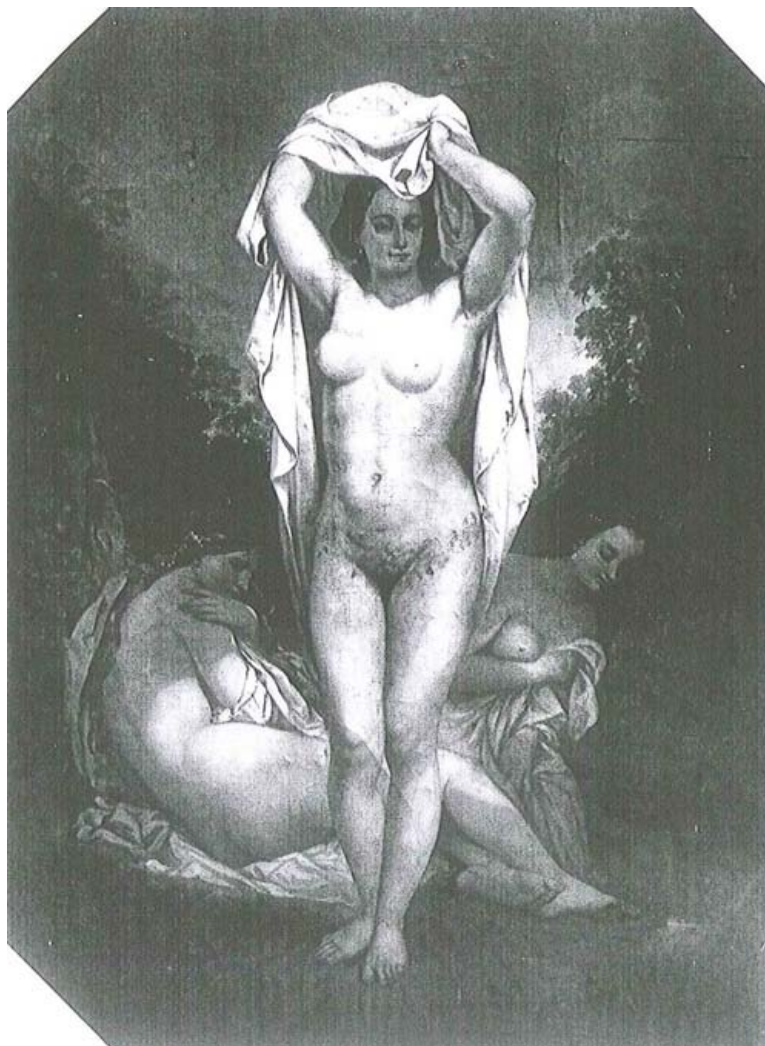

- Títol:** Dama del mirall
- Tècnica:** Oli sobre taula
- Mides:** 30 x 25 cm.
- Signat:** Sí, R. Martí. Angle inferior esquerre.
- Datació:** c. 1860 - 1870
- Ubicació actual:** MNAC/MAM 11343
- Procedència:** Donatiu del Marquès d'Alella, 1962.
- Observacions:** Fotografia de l'Arxiu Mas.

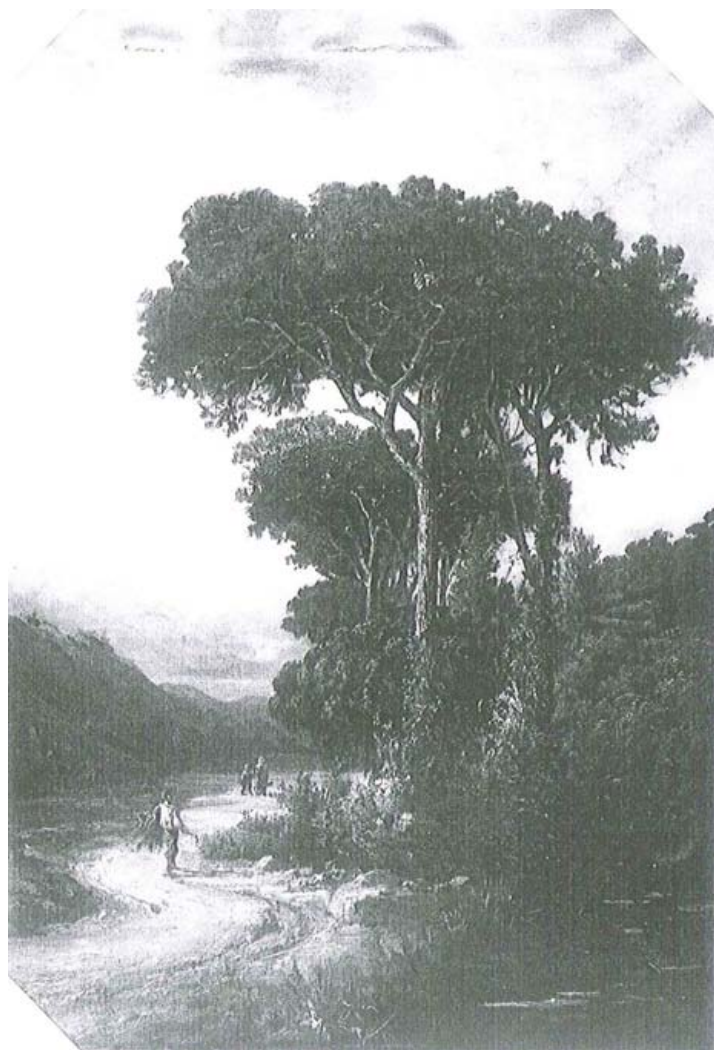

- Títol:** Repòs jugant amb un gosset
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 29 x 46 cm.
- Signat:** No disponible.
- Datació:** c. 1860 - 1870
- Exposicions:** -"Ramon Martí Alsina". Galeries Syra (1-13 desembre). Barcelona, 1962, cat. n°. 11.
- Observacions:** Fotografia de l'Arxiu Mas.

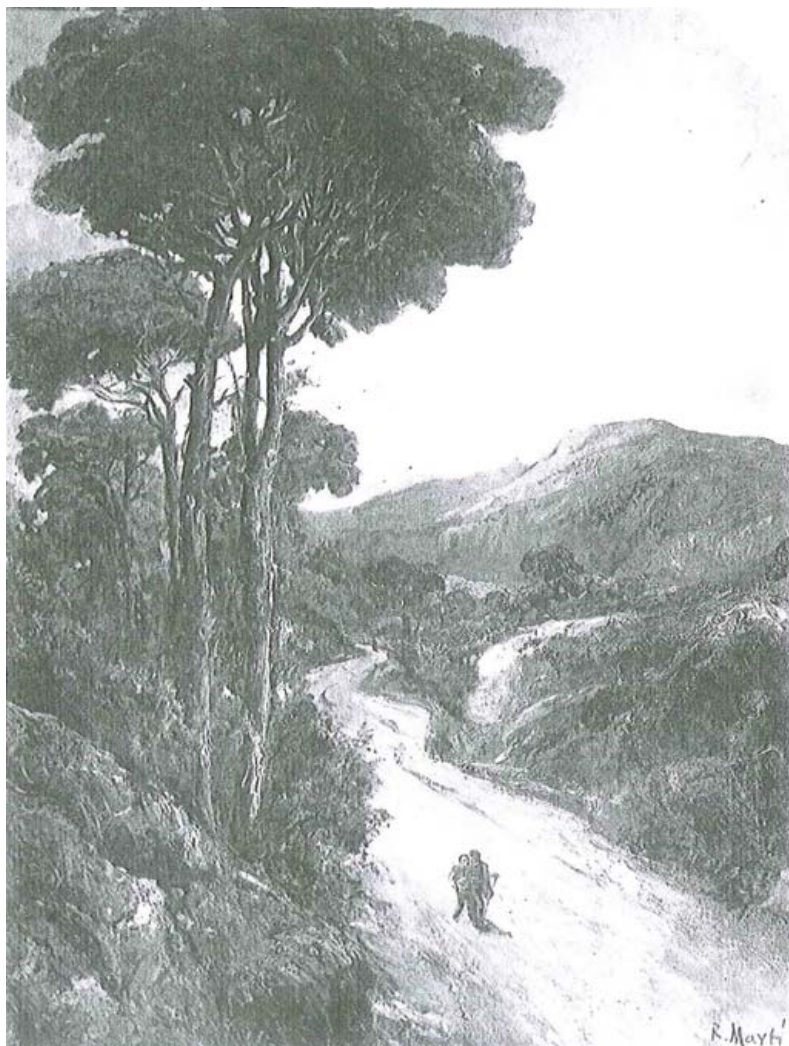

- Títol:** El bany de les nimfes
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 225 x 164 cm.
- Signat:** No disponible.
- Datació:** c. 1860 - 1870
- Ubicació actual:** MNAC/MAM 10163
- Observacions:** Fotografia de l'Arxiu Mas.

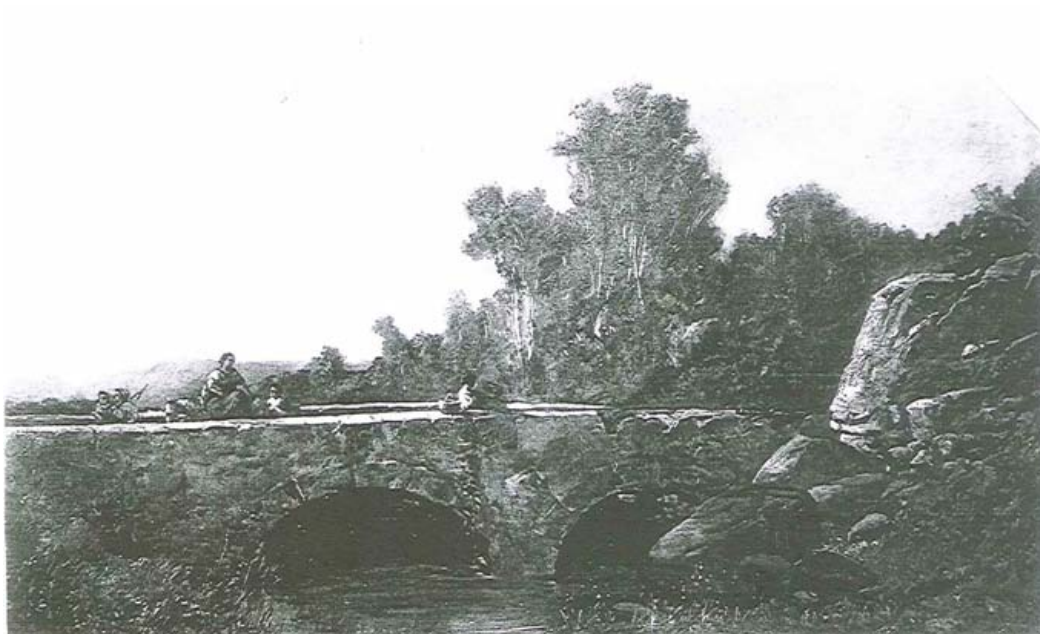
- Títol:** Camí amb figures
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 85 x 63 cm.
- Signat:** No disponible.
- Datació:** c. 1860 - 1870
- Observacions:** Fotografia de l'Arxiu Mas.

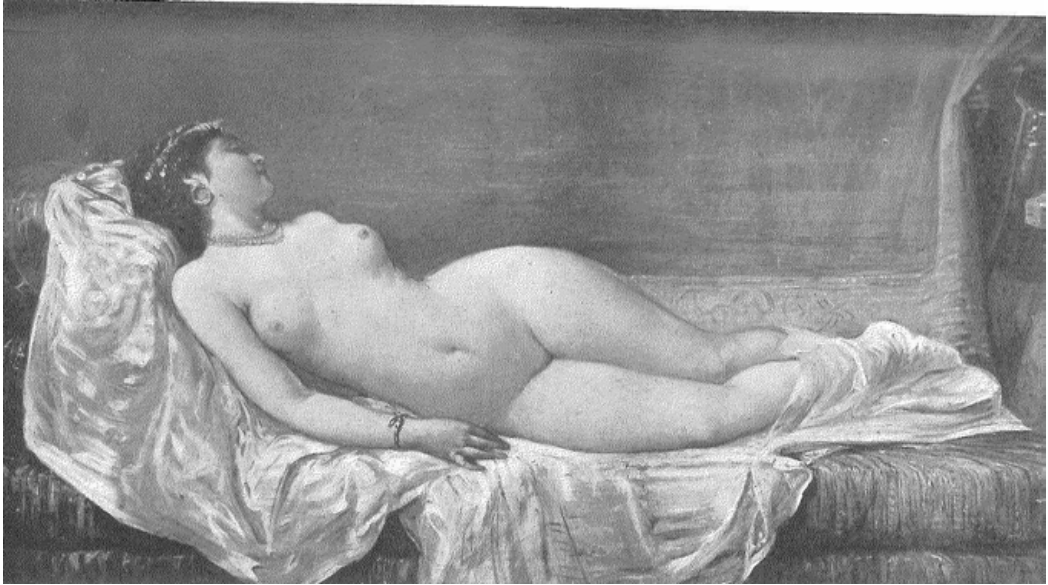
- Títol:** Camí de muntanya
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:**
- Signat:** Sí, R. Martí. Angle inferior dret.
- Datació:** c. 1860 - 1870
- Observacions:** Fotografia de l'Arxiu Mas. A la fitxa consta que va estar exposat a les Galeries Laietanes.

- Títol:** Una font a les afores del poble
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:**
- Signat:** No disponible.
- Datació:** c. 1860 - 1870
- Observacions:** Fotografia de l'Arxiu Mas. A la fitxa consta que aquesta peça formava part de la Col·lecció Torelló.

- Títol:** El pont
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:**
- Signat:** Sí, R. Martí. Angle inferior dret.
- Datació:** c. 1860 - 1870
- Observacions:** Fotografia de l'Arxiu Mas.

- Títol:** Odalisca
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:**
- Signat:** Sí, R. Martí. Angle inferior dret.
- Datació:** c. 1865 - 1870
- Exposicions:** -"Exposició Ramon Martí Alsina". Catálogo de la exposición organizada por los Amigos de los Museos en el Palacio de la Virreina. Ed. Selectas. Barcelona, 1941, cat. nº 8, lámina VIII ("Desnudo", colección Juan A. Gomis, Barcelona).

- Títol:** Camí congost
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 82 x 52 cm.
- Signat:** Sí, R. Martí y Alsina. Angle inferior dret.
- Datació:** c. 1865 - 1870
- Exposicions:** -"Pintors de fama". Sala Parés (març-abril, 2001). Barcelona, 2001. cat. nº 24, reproduït.

- Títol:** Ferran d'Antequera assaltant el Castell de Balaguer
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 87,8 x 161,6 cm.
- Signat:** Sí, R. Martí. Angle inferior dret.
- Datació:** c. 1865 - 1870
- Ubicació actual:** Museu de Balaguer
- Procedència:** Desconeguda

- Títol:** Platja amb pescadors
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 70 x 120 cm.
- Signat:** No disponible.
- Datació:** c. 1865 - 1870
- Exposicions:** -"Pintors de fama. Exposició de Nadal". Sala Parés (desembre-gener, 2002).
Barcelona, 2002, cat. n° 20, p. 4, reproduït.

- Títol:** Vaixells i barques
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 33 x 49 cm.
- Signat:** Sí, R. Martí. Angle inferior dret.
- Datació:** c. 1865 - 1870
- Bibliografia:** -Subastas Cibeles. Grupo Lamas Bolaño (deseembre, 2003), cat. n° 915, p. 149, reproduït.

- Títol:** Pescadors a les roques
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 59,5 x 96,5 cm.
- Signat:** Sí, R. Martí y Alsina. Angle inferior dret.
- Datació:** c. 1865 - 1870
- Bibliografia:**
- Subastas Brok (desembre, 1996), cat. n° 353, reproduït.
  - Balcli's Sala de Subastas (maig, 2004), cat. n° 942, p. 151, reproduït.

- Títol:** Pescant
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 89 x 150 cm.
- Signat:** Sí, R. Martí y Alsina. Angle inferior dret.
- Datació:** c. 1865 - 1870
- Exposicions:** -"Exposició de Nadal". Art Petritxol (desembre-gener 1999). Barcelona.

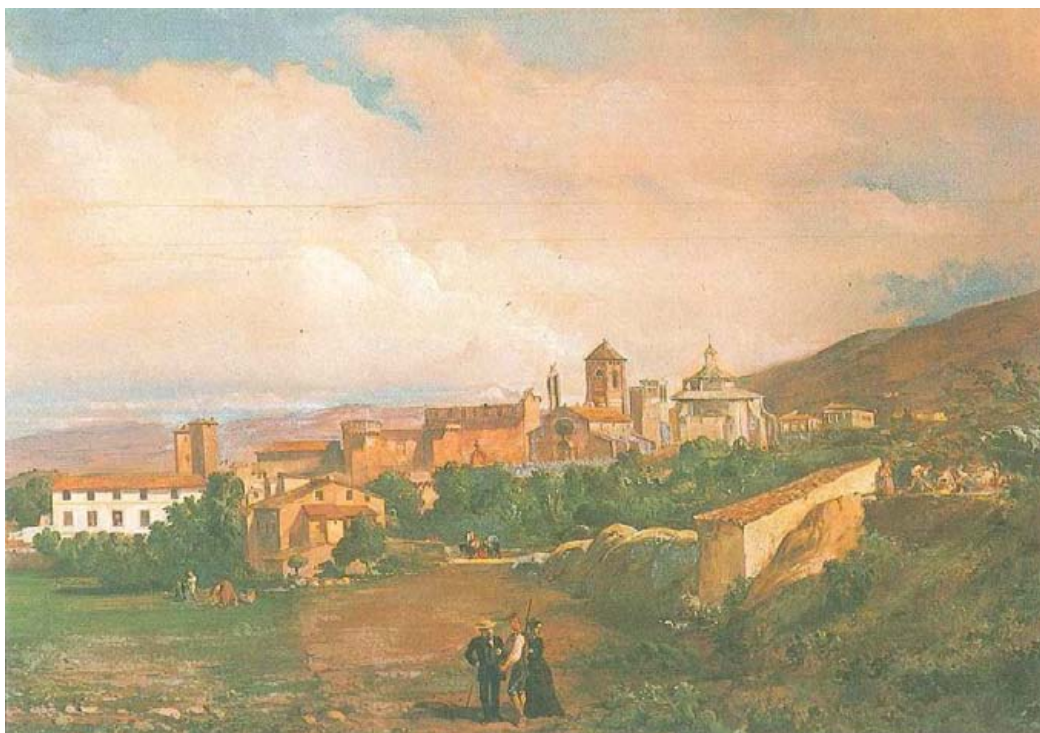
- Títol:** Pla de la Boqueria
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 75 x 120 cm.
- Signat:** Sí, R. Martí. Angle inferior dret.
- Datació:** 1870
- Ubicació actual:** MNAC/MAM 65593
- Exposicions:** -"Ramon Martí Alsina". Catálogo de la exposición organizada por los Amigos de los Museos en el Palacio de la Virreina. Ed. Selectas. Barcelona, 1941, cat. nº 105, lám. XXII ("Pla de la Boquería y la Rambla, 1870", colección S. y C. Junyer, Barcelona).
- "La ciudad de Barcelona por R. Martí Alsina". Sala Parés (13-31 d'octubre). Barcelona, 1951, cat. nº 12, reproduït.
- Observacions:** Servei fotogràfic del MNAC.

- Títol:** Nota d'un revolt de camí
- Tècnica:** Oli sobre cartró
- Mides:** 16 x 29 cm.
- Signat:** No.
- Datació:** c. 1860 - 1870
- Altres inscripcions:** Etiqueta de La Pinacoteca (al dors)
- Procedència:** Antiga col·lecció de Sebastià Antón Pascual Inglada.

- Títol:** L'espera
- Tècnica:** Oli sobre taula
- Mides:** 36,5 x 29 cm.
- Signat:** Sí, R. Martí. Angle inferior dret.
- Datació:** c. 1860 - 1870
- Bibliografia:** -Subasta Fernando Durán. Madrid (novembre, 2009), cat. nº 35, reproduït p. 13.

- Títol:** Vista general de Poblet destruit al segle XIX
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 78 x 168 cm.
- Signat:** Sí, R. Martí. Angle inferior dret.
- Datació:** c. 1870
- Ubicació actual:** Museu de Poblet

- Títol:** Petit ramat d'ovelles pel camí
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 29 x 19 cm.
- Signat:** No disponible.
- Datació:** c. 1860 - 1870
- Ubicació actual:** Museu de Valls
- Bibliografia:** -Balcli's Sala de Subastas (juliol, 2000), cat. nº 801, reproduït.

- Títol:** Camí per la muntanya
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:**
- Signat:** Sí, R. Martí y Alsina. Angle inferior dret.
- Datació:** c. 1860 - 1870
- Observacions:** Fotografia de l'Arxiu Mas. A la fitxa consta que aquesta peça pertanyia a la Col·lecció Rocabert (Barcelona)

- Títol:** Cistell amb fruites
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:**
- Signat:** Sí, R. Martí y Alsina. Angle inferior dret.
- Datació:** c. 1865 - 1870
- Observacions:** Fotografia de l'Arxiu Mas. A la fitxa consta que aquesta obra formava part de la Col·lecció Sala (Barcelona)

- Títol:** Paisatge de muntanya
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 23 x 30,5 cm.
- Signat:** Sí, R. Martí. No disponible.
- Datació:** c. 1860 - 1870
- Observacions:** Fotografia de l'Arxiu Barrachina-Ramoneda.

- Títol:** Afores de Barcelona
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 21,5 x 35,5 cm.
- Signat:** Sí.
- Datació:** c. 1860 - 1870
- Observacions:** Fotografia de l'Arxiu Barrachina-Ramoneda.

- Títol:** Camí entre els arbres
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 50 x 69 cm.
- Signat:** Sí, R. Martí y Alsina. Angle inferior dret.
- Datació:** c. 1860 - 1870
- Observacions:** Fotografia de l'Arxiu Barrachina-Ramoneda.

- Títol:** Camí amb pites
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 39 x 69 cm.
- Signat:** Sí, R. Martí. Angle inferior dret.
- Datació:** c. 1860 - 1870
- Observacions:** Fotografia de l'Arxiu Barrachina-Ramoneda.

- Títol:** La palmera
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 55 x 46 cm.
- Signat:** No disponible.
- Datació:** c. 1865 - 1870
- Exposicions:** -"Catálogo de la exposición de objetos de arte, celebrada en el edificio de la Sociedad para Exposiciones de Bellas Artes en Barcelona". Barcelona, 1870, cat. n° 187.
- Observacions:** Fotografia de l'Arxiu Barrachina-Ramoneda.

- Títol:** Porqueres
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 22 x 40 cm.
- Signat:** Sí, Martí. Angle inferior dret.
- Datació:** c. 1865 - 1870
- Altres inscripcions:** "Porqueres/Cercanías de Bañolas/Martí" (angle inferior dret)
- Ubicació actual:** Museu Diocesà de Barcelona n° 1793
- Exposicions:** -"Del Romanticisme al Modernisme. Col·leccions de pintura del Museu Diocesà de Barcelona". CAM Obres Socials i Museu Diocesà de Barcelona (6 octubre-5 novembre). Barcelona, 2006, cat. n° 15, p. 53, reproduït.

- Títol:** Llotja de peix
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 30,5 x 91,5 cm.
- Signat:** No disponible.
- Datació:** c. 1860 - 1870
- Bibliografia:** -Balcli's Sala de Subastas (juliol, 2003), cat. n° 941, reproduït.
- Observacions:** Fotografia de l'Arxiu Barrachina-Ramoneda.

- Títol:** El camí que baixa a la platja
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 70 x 116 cm.
- Signat:** Sí, R. Martí y Alsina. Angle inferior dret.
- Datació:** c. 1860 - 1870
- Observacions:** Fotografia de l'Arxiu Barrachina-Ramoneda

- Títol:** Activitat al port
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 101 x 160 cm.
- Signat:** No disponible.
- Datació:** c. 1860 - 1870
- Observacions:** Fotografia de l'Arxiu Barrachina-Ramoneda

- Títol:** Escena de la sega del blat
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 94 x 129 cm.
- Signat:** Sí, R. Martí. Angle inferior dret.
- Datació:** c. 1860 - 1870
- Observacions:** Fotografia de l'Arxiu Mas.

- Títol:** Escena d'evocació medieval
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 94 x 129 cm.
- Signat:** Sí, R. Martí. Angle inferior dret.
- Datació:** c. 1860 - 1870
- Observacions:** Fotografia de l'Arxiu Mas.

- Títol:** La verema
- Tècnica:** No disponible
- Mides:**
- Signat:** No disponible.
- Datació:** c. 1860 - 1870
- Observacions:** Fotografia de l'Arxiu Mas. Segons la fitxa aquesta obra formava part de la Col·lecció Girona (Barcelona)

- Títol:** Nens
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 127 x 90 cm.
- Signat:** No disponible.
- Datació:** c. 1860 - 1870
- Observacions:** Fotografia de l'Arxiu Mas.

- Títol:** Llegint
- Tècnica:** No disponible
- Mides:**
- Signat:** Sí, R. Martí y Alsina. Angle inferior dret.
- Datació:** c. 1865 - 1870
- Observacions:** Fotografia de l'Arxiu Mas. Segons la fitxa aquesta obra formava part de la Col·lecció Rosendo Tosas (Barcelona)

- Títol:** Lliçó de música
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 39 x 30,5 cm.
- Signat:** Sí, R. Martí. Angle inferior dret.
- Datació:** c. 1865 - 1870
- Ubicació actual:** Col·lecció Ricard Martí
- Exposicions:** -"Ramon Martí Alsina". Catálogo de la exposición organizada por los Amigos de los Museos en el Palacio de la Virreina. Ed. Selectas. Barcelona, 1941, cat. nº 139, p. 92 ("Solfeando", colección particular, Barcelona)

- Títol:** Al·legoria del mar
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 51 x 96 cm.
- Signat:** Sí, R. Martí. Angle inferior dret.
- Datació:** c. 1865 - 1870
- Exposicions:** -Galleries Syra. Barcelona, 1962.
- Bibliografia:** -J. M. Garrut. "Dos siglos de pintura catalana (XIX y XX)". Ibérico Europea de Ediciones S. A. Madrid, 1974, reproduïda, p. 104 ("Marinera", colección Bertrán, Barcelona).
- Observacions:** Fotografia de l'Arxiu Mas. Existeix una altra versió preparatòria de dimensions més reduïdes.

- Títol:** Al·legoria del mar
- Tècnica:** Oli sobre taula
- Mides:** 19,6 x 34,8 cm.
- Signat:** Sí, R. Martí. Angle inferior dret.
- Datació:** c. 1865 - 1870
- Observacions:** Aquesta obra sembla ser l'estudi preparatori d'una versió més gran.

- Títol:** Gitana Rondenya
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 78 x 57 cm.
- Signat:** Sí, R. Martí y Alsina. Angle inferior dret.
- Datació:** c. 1865 - 1870
- Observacions:** Fotografia de l'Arxiu Barrachina-Ramoneda

- Títol:** Jove nua vora el mar
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 43 x 71 cm.
- Signat:** No disponible.
- Datació:** c. 1865 - 1870
- Bibliografia:** -Balcli's. Sala de Subastes (octubre, 2007), cat. nº 814, p. 67, reproduït.

- Títol:** Celestina
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 33 x 24 cm.
- Signat:** Sí, R. Martí. Angle superior esquerre.
- Datació:** c. 1865 - 1870
- Altres inscripcions:** "A mi sobrino..." (angle superior esquerre)
- Exposicions:** -"Ramon Martí Alsina". Galeries Syra (1-13 desembre). Barcelona, 1962, cat. n° 7.
- Observacions:** Fotografia de l'Arxiu Mas.

- Títol:** Retrat d'Adolf Brugada
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 66 x 55 cm.
- Signat:** Sí, R. Martí. Lateral dret.
- Datació:** c. 1865 - 1870
- Ubicació actual:** Museu de l'Acadèmia de Belles Arts de St. Jordi
- Procedència:** Donatiu d'Adolf Brugada, març de 1906.
- Exposicions:** -"Exposición de retratos y dibujos antiguos y modernos". Barcelona, 1910, cat. n° 29, sala XI.
- Bibliografia:** -Acta Acadèmia, 1907, p. 12.
 -"Exposición de retratos y dibujos antiguos y modernos". Barcelona, 1910, p. 75.
 -Catàleg, 1913, cat. n° 73.
 -F. Fontbona i V. Durà. "Catàleg del Museu de la Reial Acadèmia de Belles Arts de Sant Jordi". Vol. I. Pintura. Barcelona, 1999, p. 238, reproduït.

- Títol:** Retrat de Josep Brugada del Carril
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 74 x 59 cm.
- Signat:** Sí, Martí. Lateral dret.
- Datació:** c. 1865 - 1870
- Ubicació actual:** Museu de l'Acadèmia de Belles Arts de St. Jordi
- Procedència:** Donatiu d'Adolf Brugada, fill del retratat, març de 1906.
- Bibliografia:** -Acta Acadèmia, 1907, p. 12.
 -Catàleg, 1913, n° 71.
 -F. Fontbona i V. Durà. "Catàleg del Museu de la Reial Acadèmia de Belles Arts de Sant Jordi". Vol I. Pintura. Barcelona, 1999, p. 238, reproduït.

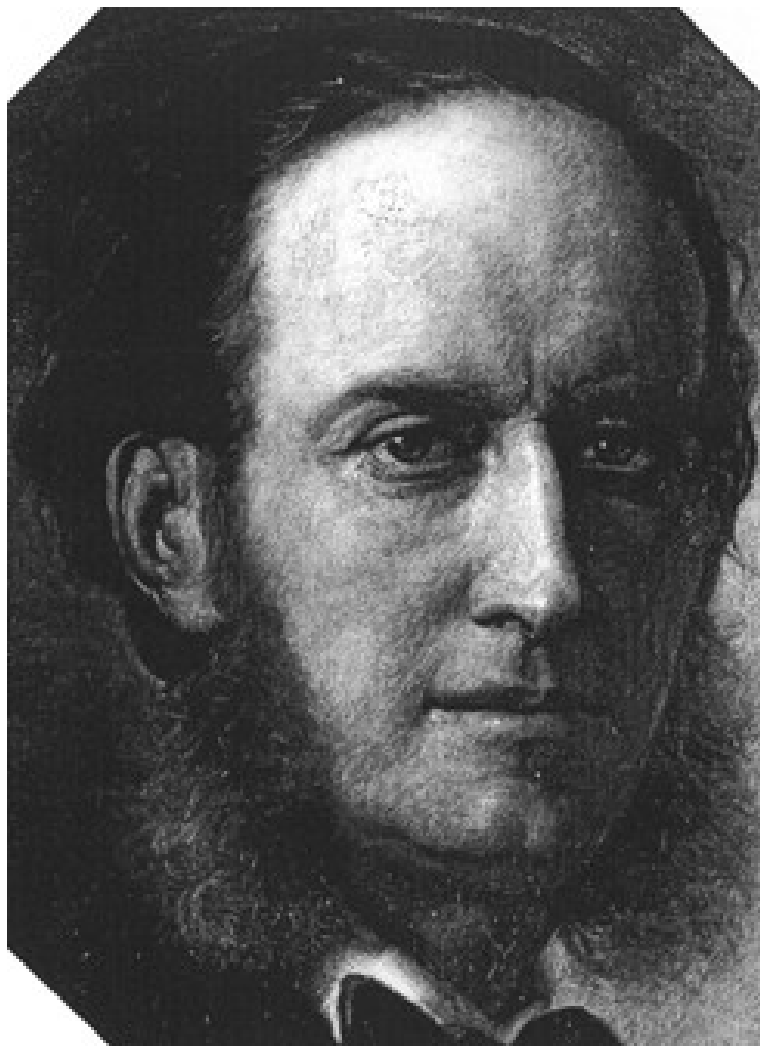
- Títol:** Retrat de cavaller de l'època
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 65 x 55 cm.
- Signat:** Sí, R. Martí. Lateral dret.
- Datació:** c. 1865 - 1870
- Bibliografia:** -"Pintura dels segles XIX i XX". Catàleg d'exposició de El Corte Inglés (març, 1990). Barcelona, p. 31.

- Títol:** Retrat eqüestre del General Manuel Figuerola i Agustí, Comte de Figuerola (1806-1891)
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 286 x 205 cm.
- Signat:** No.
- Datació:** c. 1865 - 1870
- Ubicació actual:** MNAC/MAM 10118
- Procedència:** Donatiu del Comte de Figuerola, 1919.
- Bibliografia:** -Catàleg 1926, cat. n° 7, p. 20.
-"Catàleg de pintura. Segles XIX i XX. Fons del Museu d'Art Modern (M-Z)". Ajuntament de Barcelona. Barcelona, 1987, cat. n° 1469.
- Observacions:** Fotografia de l'Arxiu Mas.

- Títol:** Retrat eqüestre de la Comtessa de Figuerola
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 286 x 205 cm.
- Signat:** No.
- Datació:** c. 1865 - 1870
- Ubicació actual:** MNAC/MAM 10121
- Procedència:** Donatiu del Comte de Figuerola, 1919.
- Bibliografia:** -Catàleg 1926, cat. n° 6, p. 20.
-"Catàleg de pintura. Segles XIX i XX. Fons del Museu d'Art Modern (M-Z)".
Ajuntament de Barcelona. Barcelona, 1987, cat. n° 1470.
- Observacions:** Fotografia de l'Arxiu Mas.

- Títol:** Retrat d'un cavaller de l'època
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:**
- Signat:** No disponible.
- Datació:** c. 1860 - 1870
- Observacions:** Fotografia de l'Arxiu Mas. A la fitxa consta que aquesta obra pertanyia a la Col·lecció Sala (Barcelona)

- Títol:** Retrat de Dolores Oliva
- Tècnica:** Oli sobre taula
- Mides:** 46 x 36 cm.
- Signat:** No disponible.
- Datació:** c. 1867 - 1870
- Observacions:** Fotografia de l'Arxiu Mas. A la fitxa consta que aquesta obra formava part de la Col·lecció Clavaguera (Barcelona)

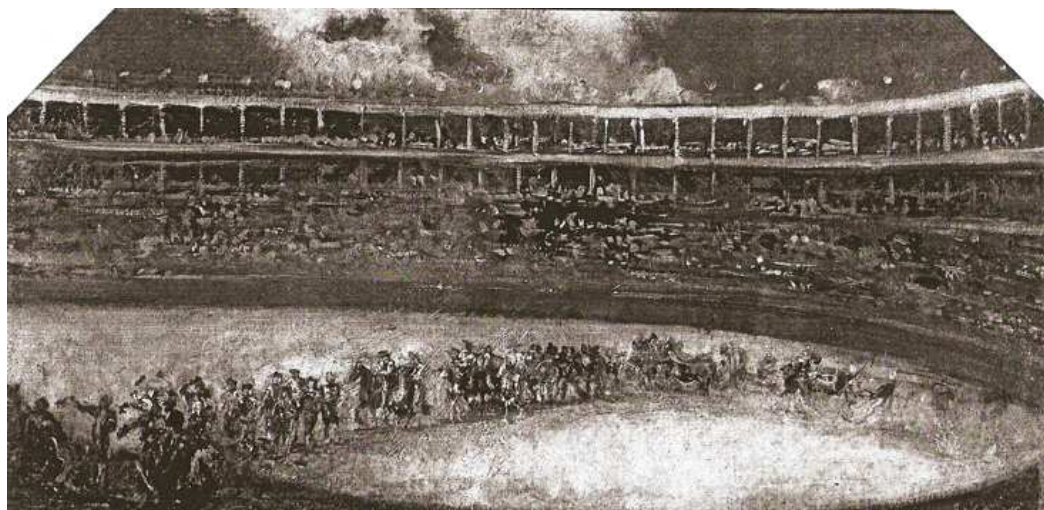

- Títol:** Retrat de cavaller de l'època
- Tècnica:** No disponible
- Mides:**
- Signat:** Sí, R. Martí. Lateral dret.
- Datació:** c. 1860 - 1870
- Observacions:** Fotografia de l'Arxiu Mas.

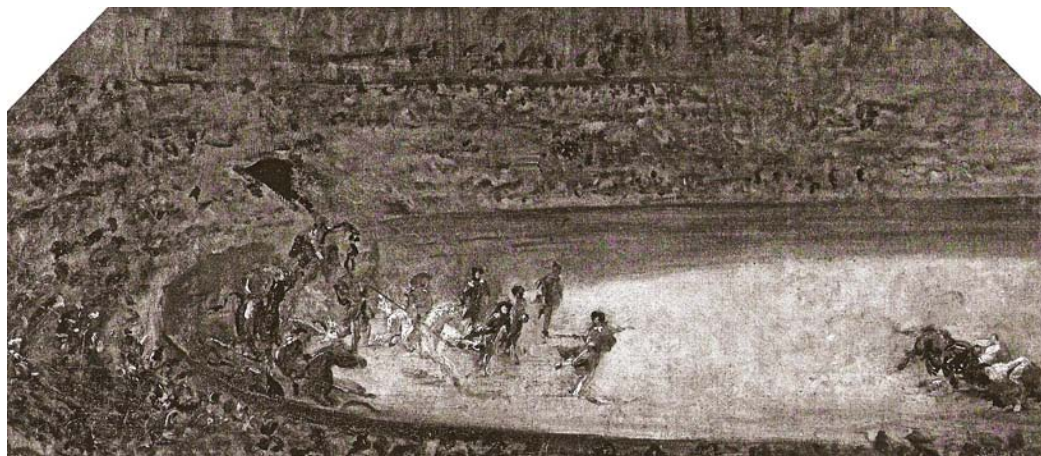

- Títol:** Quite coleando
- Tècnica:** No disponible
- Mides:** 61 x 111 cm.
- Signat:** Sí, R. Martí y Alsina. Angle inferior dret.
- Datació:** c. 1860 - 1870
- Exposicions:** -"Ramon Martí Alsina". Galerias Syra (1-13 desembre). Barcelona, 1962, cat. n° 17.
- Observacions:** Fotografia de l'Arxiu Mas. Segons la fitxa aquesta obra estava localitzada a la Col·lecció Reig (Barcelona)

- Títol:** Passeig de la quadrilla
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 30 x 63 cm.
- Signat:** Sí, R. Martí y Alsina. Angle inferior dret.
- Datació:** c. 1860 - 1870
- Exposicions:** -"Ramon Martí Alsina". Galeries Syra (1-13, desembre). Barcelona, 1962, cat. n° 20.
- Observacions:** Fotografia de l'Arxiu Mas.

- Títol:** Toro bravo pidiendo caballo
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 31 x 69 cm.
- Signat:** No disponible.
- Datació:** c. 1860 - 1870
- Exposicions:** -"Ramon Martí Alsina". Galeries Syra (1-13, desembre). Barcelona, 1962, 21.
- Observacions:** Fotografia de l'Arxiu Mas.

- Títol:** Naufrags
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 113 x 115 cm.
- Signat:** No disponible.
- Datació:** c. 1860 - 1870
- Exposicions:** -"Ramon Martí Alsina". Galeries Syra (1-13, desembre). Barcelona, 1962, cat. n° 14.
- Observacions:** Fotografia de l'Arxiu Mas.

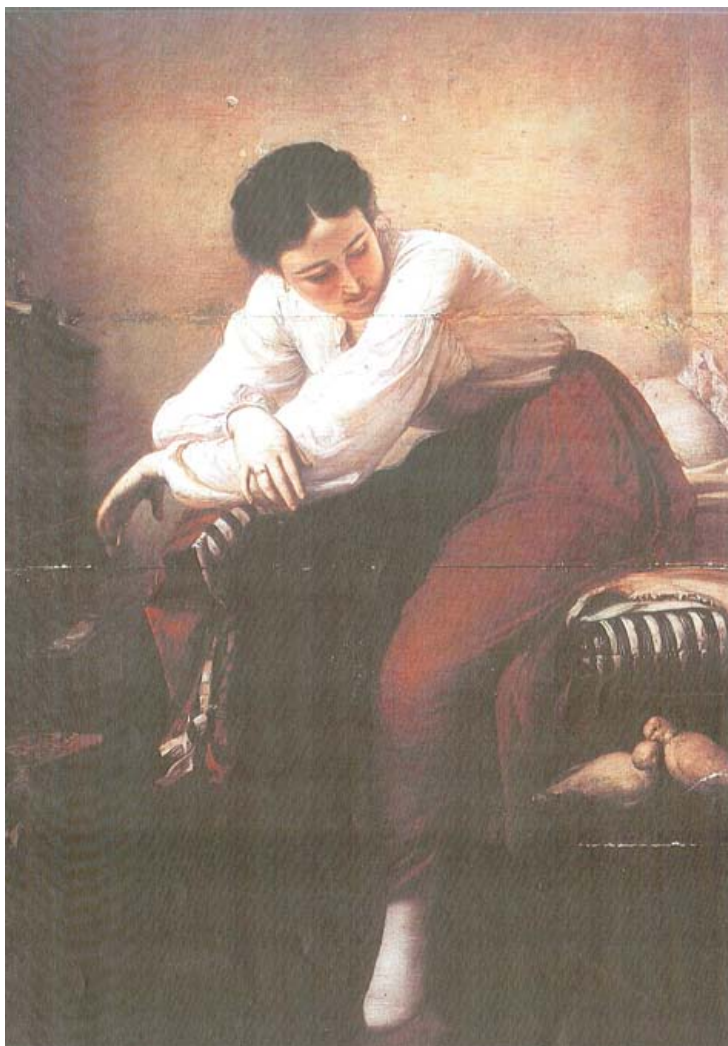
- Títol:** Els gals disparen fletxes al cel
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 21 x 29 cm.
- Signat:** No disponible.
- Datació:** c. 1865 - 1870
- Observacions:** Fotografia de l'Arxiu Mas.

- Títol:** La vella del mirall
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 55,5 x 113 cm.
- Signat:** No disponible.
- Datació:** c. 1865 - 1870
- Ubicació actual:** Col·lecció Ricard Martí
- Procedència:** Col·lecció Valentí (Barcelona)
- Exposicions:** -"Exposició de pintura i escultura". Sala Parés (setembre-octubre). Barcelona, 1933.
 -"Exposición R. Martí Alsina. Pinturas y dibujos". Sala Parés (8-20, desembre). Barcelona, 1967, cat. n.º. 18, reproduït.
 -"Un siglo atrás y medio siglo atrás". Sala Parés (27 novembre-1 desembre). Barcelona, cat. n.º. 9.

- Títol:** El moll dels pescadors. Barri de la Barceloneta.
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 97 x 200 cm.
- Signat:** Sí, R. Martí y Alsina. Angle inferior dret.
- Datació:** c. 1870
- Ubicació actual:** Museu de Montserrat 200.308
- Procedència:** Donació Josep Gassó
- Exposicions:** -"Ramon Martí Alsina". Catálogo de la exposición organizada por los Amigos de los Museos en el Palacio de la Virreina. Ed. Selectas. Barcelona, 1941. cat. nº 78, lám. XI ("La Barceloneta, 1870", colección José Gassó Vidal, Barcelona).
- Bibliografía:** -J. Folch i Torres. "La pinacoteca de Montserrat", a Destino (26 de maig, 1962) nº 1294, p. 79.
-Josep C. Laplana. "Les col·leccions de pintura de l'Abadia de Montserrat". Publicacions de l'Abadia de Montserrat. Barcelona, 1999.

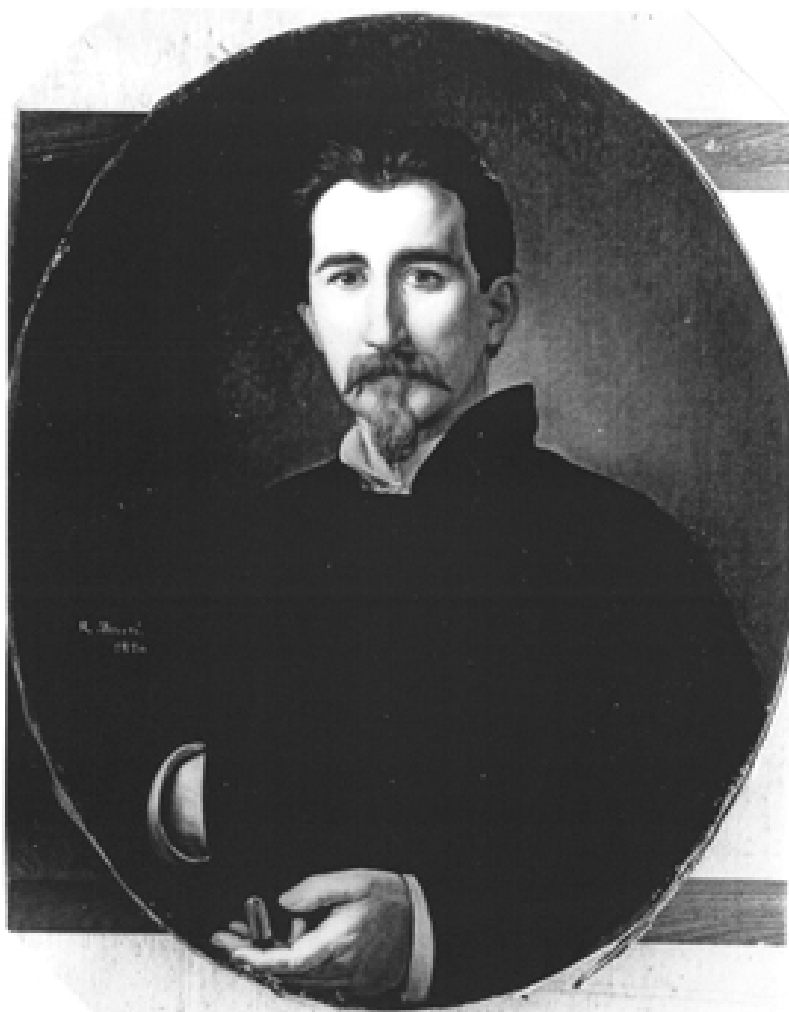

- Títol:** Les tòrtoles
- Tècnica:** No disponible
- Mides:** 55,5 x 43 cm.
- Signat:** Sí, R. Martí. Angle inferior dret.
- Datació:** 1870
- Exposicions:**
- "Ramon Martí Alsina". Catálogo de la exposición organizada por los Amigos de los Museos en el Palacio de la Virreina. Barcelona, 1941. cat. nº 151 ("Las tórtolas", colección particular, Barcelona).
  - "R. Martí Alsina. Pinturas y dibujos" (8-20 de setembre). Sala Parés. Barcelona, 1967, cat. nº 17.
  - Mª Teresa Guasch. "Ramon Martí Alsina", a Artistes catalans. Pintors. Romanticisme i Realisme en el segle XIX. Nova Catalunya Edicions. Barcelona, 2008, reproduïda p. 94, làm. 87.
- Observacions:** Fotografia de l'Arxiu Mas. A la fitxa consta que aquesta obra formava part de la Col·lecció Martí Cabot i després de la Col·lecció Maragall (Barcelona).

- Títol:** Margarida Comas
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 74 x 60 cm.
- Signat:** Sí, R. Martí. Lateral dret.
- Datació:** 1870
- Ubicació actual:** MNAC/MAM 11326
- Procedència:** Donatiu Margarida Comas, vídua de Jaume Esteve i Nadal, 1909.
- Exposicions:** -Catàleg de l'exposició, 1926, cat. n° 125, p. 259.
- Observacions:** Fotografia de l'Arxiu Mas. Aquesta obra fa parella amb el retrat de Jaume Esteve i Nadal.

- Títol:** Jaume Esteve i Vidal
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 74,5 x 59,5 cm.
- Signat:** Sí, R. Martí. Lateral esquerre.
- Datació:** 1870
- Ubicació actual:** MNAC/MAM 11358
- Procedència:** Donatiu de Margarida Comas, vídua d'Esteve i Nadal, 1909.
- Exposicions:** -Catàleg de l'exposició, 1926, cat. n° 124, p. 259.
- Observacions:** Fotografia de l'Arxiu Mas. Aquesta obra fa parella amb el retrat de la seva dona, Margarida Comas.

- Títol:** Els Encants Vells
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 48 x 89 cm.
- Signat:** Sí, R. Martí. Angle inferior dret.
- Datació:** 1870
- Ubicació actual:** MNAC/MAM 145242
- Exposicions:** -"Ramon Martí Alsina". Catálogo de la exposición organizada por los Amigos de los Museos en el Palacio de la Virreina. Ed. Selectas. Barcelona, 1941, cat. nº 171, lám. XXV ("Antiguos Encantes", colección Luis Plandiura, Barcelona)
 -"La ciudad de Barcelona por R. Martí Alsina". Sala Parés. Exposición inaugural de la temporada 1951-1952 (13-31, d'octubre). Barcelona, 1951, cat. nº 1 ("Els Encants Vells, carrer del Consulat, 1870")
- Observacions:** Servei fotogràfic del MNAC.

- Títol:** Autorretrat
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 54 x 41 cm.
- Signat:** Sí, R. Martí. Lateral dret.
- Datació:** c. 1867 - 1870
- Altres inscripcions:** "Estudio improvisado de mi cabeza hecho muchos años atrás dedicado a mi hijo Ricardo en 16 de julio de 1885. R. Martí" (lateral dret)
- Exposicions:** -"Ramon Martí Alsina a Argenton: l'entorn familiar i el paisatge". Museu del Càntir. Argenton, 2005, cat. n° 12, p. 64.

- Títol:** El Born Vell (esbós)
- Tècnica:** Oli sobre cartró
- Mides:** 24,5 x 32 cm.
- Signat:** No disponible.
- Datació:** c. 1860 - 1870
- Observacions:** Fotografia de l' Arxiu Barrachina-Ramoneda

- Títol:** Apunt de paisatge
- Tècnica:** Oli sobre taula
- Mides:** 18,5 x 34 cm.
- Signat:** Sí, R. Martí y Alsina. Angle inferior dret.
- Datació:** c. 1865 - 1870
- Observacions:** Anvers: Etiqueta de La Pinacoteca, i nº 1507 i 2971.

- Títol:** Apunt de paisatge
- Tècnica:** Oli sobre cartró
- Mides:** 15,5 x 17 cm.
- Signat:** No.
- Datació:** c. 1865 - 1870
- Ubicació actual:** Biblioteca-Museu Víctor Balaguer, Vilanova i la Geltrú.
- Procedència:** Llegat Victòria González, l'any 1956.
- Exposicions:** -"La finestra oberta. El paisatgisme català: 1860-1960". Barcelona, 2004.
- Bibliografia:** -"La finestra oberta". Catàleg d'exposició. Ed. Diputació de Barcelona, 2004, p. 25.
- Observacions:** Martí Alsina va fugir de Barcelona per l'epidèmia de còlera (1865) i la febre groga (1870). Es refugia a Terrassa i Olot. Aquest paisatge pot correspondre més a Olot que no pas al Maresme on hi estava tan vinculat.

- Títol:** Nu orientalista
- Tècnica:** Oli sobre tela
- Mides:** 167 x 111 cm.
- Signat:** Sí, R. Martí y Alsina. Angle inferior dret.
- Datació:** c. 1865 - 1870
- Ubicació actual:** Museu del Prado, nº 7610. Madrid
- Procedència:** Barcelona. Col·lecció Mangraner (1941); Madrid. En comerç (1980); Adquirit per O. M. de 11-6-1981 a María del Dulce Nombre Casanovas Sánchez, amb destí al Museu del Prado (nº inventari N. A. 1971)
- Exposicions:** -"Ramon Martí Alsina". Catálogo de la exposición organizada por los Amigos de los Museos en el Palacio de la Virreina. Ed. Selectas. Barcelona, 1941, cat. nº. 69, lám. XX ("Desnudo", colección Daniel Mangrané, Barcelona).
 -"Da Goya a Picasso. La pintura spagnola dell'Ottocento". Nuove edizioni Gabrielle Mazzotta. Milano, 1991, p. 99, lám. 39.
 -"Pintura española del siglo XIX. Del Neoclasicismo al Modernismo. Obras maestras del Museo del Prado y Colecciones Españolas. Ministerio de Cultura. Madrid, 1992, cat. nº 29, p. 138, reproduït p. 139.

Bibliografia:

- J. Folch i Torres. "El pintor Martí Alsina. Els precedents artístics. L'home i l'artista. L'obra". Publicació de la Junta Municipal d'Exposicions. Barcelona, 1920, p. 65.
- Catàleg de Subastas Sotheby's. Madrid (4-6-1980), cat. n° 31.
- J. de la Puente. "Catálogo de las pinturas del siglo XIX". Museo del Prado. Casón del Buen Retiro. Madrid, 1985, p. 173.
- Díez García, 1991, p. 167, fig. p. 99.
- "Historia de la pintura". Ed. Espasa-Calpe S. A. Madrid, 2005, reproduït p. 741.
- Mª Teresa Guasch. "Ramon Martí Alsina", a Artista catalans. Pintors. Romanticisme i Realisme en el segle XIX. Nova Catalunya Edicions. Barcelona, 2008, reproduït, p. 86.